

Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca

† ANDREI

*Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului,
Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului*

Mitropolia Clujului, Mitropolie de obârșie ștefaniană

Viața spirituală a transilvănenilor a fost plină de încercări, ca și istoria lor. Centrele episcopale au apărut, au dispărut și s-au transferat în funcție de conjuncturile istorice. Așa, vremelnic, au luat naștere Arhiepiscopia de la Feleac și Episcopia de la Vad.

Ștefan cel Mare și Sfânt era în bune relații cu Matia Corvin și, în virtutea acestor relații, s-au putut ctitori istoricele biserici de la Feleac și de la Vad. Un document de maximă valoare îl constituie înscrisul de pe ferecătura unei evanghelii, a cărei copii se află în muzeul Mitropoliei de la Cluj, ferecătură realizată de vistiernicul Isac a lui Ștefan cel Mare la 1498 pentru *arhiepiscopul nostru Daniil de Feleac*¹.

Academicianul Ioan-Aurel Pop afirma că *Mitropolia Feleacului a fost creată și a funcționat în primele sale decenii sub oblăduirea Mitropoliei Moldovei de la Suceava și sub înaltul patronaj al lui Ștefan cel Mare*². Ierarhii care au păstorit aici, amintiți de documente, sunt *arhiepiscopul Daniil*, urmașul lui Kir Marcu, Danciu care a păstorit cu aproximație între anii 1516-1533, urmat de *Anastasia episcop de Vad și Feleac* și în fine *Petru (1537-1550) Felecan*, de loc din Țara Românească și hirotonit acolo.

În mod tradițional, exarhul Plaiurilor era Mitropolitul Țării Românești, dar vremelnic regiunile din jurul Clujului ajung sub autoritatea mitropoliților de la Suceava datorită raporturilor speciale pe care Sfântul Ștefan cel Mare le avea cu Matia Corvin. După 1550 se stinge gloria medievală a Feleacului. Vadul, fiind pe domeniul lui Petru Rareș, va mai dura o vreme.

Apoi reședința mitropolitană se va muta la Alba Iulia, pe vremea Mitropolitului Eftimie, care avea jurisdicția asupra *întregii Transilvanii, Bihorului și Maramureșului*³. Tradiția Alba Iuliei – capitală princiară, se va consolida mai ales datorită lui Mihai Viteazul, primul unificator al plaiurilor românești. El va restatornici vechea oblăduire munteană asupra Bisericii transilvane.

Convulsiile religioase ce au urmat uniției încurajate de stăpânirea austriacă au dus la dispariția Mitropoliei de la Alba Iulia la anul 1700. După ample frământări, pe care le aflăm consemnate de istorie în veacul al 18-lea, Mitropolia se va reface la Sibiu. Omul providențial pe care-l reține istoria spiritualității transilvane este Sfântul Mitropolit Andrei Șaguna.

Șaguna ar fi dorit încă pe la 1863 refacerea scaunului vlădicesc de la Cluj. Lucrul acesta a fost posibil abia după Marea Unire. În 1921 corpurile legiuitoare de la București vor reînființa eparhia de la Cluj sub numele de *Episcopia Ortodoxă Română a Vadului, Feleacului și Clujului*, cu reședința la Cluj. Ierarhul puternic, harnic, misionar și gospodar, care rămâne în inima și evlavia noastră, a fost Nicolae Ivan. El avea conștiința că reîntemeiază vechiul scaun al Sfântului Ștefan cel Mare, de aceea a și organizat un pelerinaj la mormântul lui de la Putna.

Nicolae Ivan a zidit catedrala, a procurat reședința, a înființat școala teologică, a întemeiat revista eparhială, a zidit biserica „Sfântul Nicolae” și alte biserici, a făcut rost de multe proprietăți edilitare și funciare. Lui i-au urmat în scaun mitropolitul Nicolae Colan, arhiepiscopul Teofil Herineanu, Mitropolitul Bartolomeu Anania și, din 2011, eu.

Trebuie consemnat faptul că, în 1973, scaunul episcopal de la Cluj este ridicat la rangul de Arhiepiscopie, iar în anul 2005 Sfântul Sinod înființează *Mitropolia Clujului, Albei, Crișanei și Maramureșului*. În anul 2012, printr-o reorganizare, mitropolia devine *Mitropolia Clujului, Maramureșului și Sălajului*.

Rațiunile pentru care a luat ființă această Mitropolie sunt argumentate de importanța culturală, socială și economică a acestui oraș care, în mod evident este capitala Transilvaniei. Iar această capitală nu poate fi lipsită de un centru de greutate ortodox care să desfășoare în spațiul transilvan o misiune pastorală corespunzătoare demnității orașului.

De fapt, încă din 1923, Octavian Goga îi scria finului și prietenului său, Sebastian Stanca, consilier eparhial la Cluj, un gând profetic: *Părinte și bunul meu fin și amic. Nu fi supărat că va ieși catedrala mai mică decât în planul vostru, pentru că această biserică va deveni Catedrala Mitropoliei Transilvaniei, pe care străinii au fugărit-o la Rășinari și Sibiu*⁴.

Ziua în care, în mod festiv, a fost inaugurată Mitropolia de la Cluj și întronizat primul ei Mitropolit a fost 25 martie 2006, zi de mare praznic împărătesc. A dat Dumnezeu o zi frumoasă și caldă, Liturghia oficiindu-se în fața Catedralei, Piața Avram Iancu fiind ticsită de mulțimea credincioșilor. Patriarhul Teoctist, de pioasă amintire, a patronat sărbătoarea, instalându-l pe Mitropolitul Bartolomeu Anania.

Tot într-o zi de 25 martie, anul 2011, după plecarea în eternitate a vrednicului și eruditului Mitropolit Bartolomeu, am fost întronizat eu de către Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, cel ce încerc să fac misiunea Domnului Hristos aici, în această metropolă a Transilvaniei.

De aceea, și în acest an, de 25 martie, vom sărbători cu evlavie hramul mitropoliei noastre, mai ales că acest an este unul jubiliar: se împlineste un veac de la unirea Transilvaniei, Basarabiei și Bucovinei cu Regatul României.

Pentru toate Îi mulțumim și-I dăm slavă lui Dumnezeu!

¹ Acad. Ioan-Aurel Pop, *Tradiția istorică a Arhiepiscopiei, Vadului, Feleacului și Clujului*, în volumul „Eparhia Vadului, Feleacului și Clujului”, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2012, p. 42.

² *Ibidem*.

³ *Ibidem*, p. 46.

⁴ *Credința Străbună*, 1 (2006), Alba Iulia, p. 3.

DIN SUMAR:

– Poporul – **ALEXANDRU NEMOIANU**.....(p. 3)

– ÎPS Mitropolit Andrei, la Sesiunea festivă plenară a Academiei Europene de Științe

din Salzburg, Austria – **RĂZVAN PERȘA**.....(p. 3)

– Unirea Basarabiei cu România

(27 martie 1918) – **MIRCEA GHEORGHE ABRUDAN**.....(p. 4)

– Iubesc, deci exist! ÎPS Mitropolit Andrei,

la 7 ani de păstorie la Cluj – **ARHIM. BENEDICT VESA**....(p. 4)

– Zugravul Constantinos de la Polovragi

și teologia frescei sale – **NICOLETA PĂLMARU**....(p. 6)

Noi hotărâri ale Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române

An ziua de 15 februarie 2018, în Sala Sinodală din Reședința Patriarhală, sub președinția Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, a avut loc ședința de lucru a Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române.

În cadrul acestei ședințe a avut loc alegerea Arhiepiscopului-vicar al Episcopiei Ortodoxe Române a Italiei și a Arhiepiscopului-vicar al Episcopiei Ortodoxe Române a Spaniei și Portugaliei.

Sfântul Sinod l-a ales prin vot secret pe Preacuviosul Părinte Arhimandrit Atanasie (Tudor) Rusnac ca Arhiepiscop-vicar al Episcopiei Ortodoxe Române a Italiei. Noul Arhiepiscop-vicar va purta titlatura Preasfințitul Părinte Atanasie de Bogdania.

De asemenea, Sfântul Sinod l-a ales prin vot secret pe Preacuviosul Părinte Arhimandrit Teofil (Petru) Roman ca Arhiepiscop-vicar al Episcopiei Ortodoxe Române a Spaniei și Portugaliei. Noul Arhiepiscop-vicar va purta titlatura Preasfințitul Părinte Teofil de Iberia.

În cadrul aceleiași ședințe au fost luate și alte hotărâri, dintre care amintim:

- A fost completată tematica omagială și comemorativă a anului 2018 „Anul omagial al unității de credință și de neam și Anul comemorativ al făuritorilor Marii Uniri din 1918” cu un nou capitol: *Consecințele Marii Uniri. Lumini de Centenar: moștenitori și fructificatori ai Marii Uniri timp de 100 de ani.*

- Vor fi evidențiate astfel personalitățile care prin realizările lor au fructificat acest mare moment al istoriei noastre naționale, ctitori de lăcașuri de cult, promotori și apărători ai culturii, spiritualității și educației creștine românești.

- În contextul Anului Centenarului 2018, Sfântul Sinod încurajează intensificarea programelor pastorale, culturale și spirituale de promovare a unității de credință și de neam în comunitățile ortodoxe românești din afara României, în special folosirea limbii române în cultul divin, în activitățile cu tineretul și în familie.

- Având în vedere contribuția Bisericii la promovarea unei educații pentru unitate și demnitate națională s-a luat hotărârea ca Centrele eparhiale să continue oferirea sprijinului financiar și material unităților școlare care au nevoie de reparație, renovare și dotare.

- Întrucât activitățile culturale și artistice desfășurate în lăcașurile de cult pot provoca tendințe de auto-secularizare a spațiului sacru din Biserica Ortodoxă Română, Sfântul Sinod stabilește ca aceste activități culturale să fie organizate în alte spații ale parohiilor, sau în spații publice închiriate pentru acest scop.

- Filmările în lăcașurile de cult vor fi realizate doar cu acordul Centrelor eparhiale și numai în cazurile în care se dorește evidențierea patrimoniului liturgic și arhitectural-istoric al respectivelor Biserici. La fel, transmiterea în direct pe internet a slujbelor din biserici va fi realizată doar cu acordul Centrelor eparhiale, cu obligația respectării normelor liturgice și tipiconale.

- A fost aprobată înscrierea în calendarul Bisericii Ortodoxe Române, începând cu anul 2019, a pomenirii Sfintei Matrone de la Moscova, cu zi de prăznuire în data de 2 mai;

- De asemenea, a fost aprobată înscrierea în calendarul Bisericii Ortodoxe Române, începând cu anul 2019, a cinstirii Sfintei Icoane a Maicii Domnului – *Siriaca* de la Mănăstirea Ghighiu din Arhiepiscopia Bucureștilor în ziua praznicului Izvorului Tămăduirii. Au fost aprobate și textele Acatistului și Slujbei Sfintei Icoane a Maicii Domnului – *Siriaca*.

- A fost aprobat textul Acatistului și al Slujbei Sfinților Mc. Claudiu, Castor, Sempronian și Nicostrat (9 noiembrie) și cele ale Sfinților 26 de Mucenici din Goția (26 martie). De asemenea, au fost aprobate și textele a două Acatiste, anume Acatistul Sf. Apostol și Evanghelist Luca (18 octombrie) și cel al Acatistului Sf. Mc. Hristofor (9 mai).

(Biroul de Presă al Patriarhiei Române)

Eclesiarhul Catedralei Mitropolitane din Cluj, ales Arhiepiscop-vicar de Iberia

An cadrul ședinței Sfântului Sinod de joi, 15 februarie 2018, Arhimandritul Teofil (Petru) Roman, eclesiarhul Catedralei Mitropolitane din Cluj-Napoca, a fost ales arhiepiscop-vicar al Episcopiei Ortodoxe Române a Spaniei și Portugaliei, cu 45 voturi. Noul arhiepiscop-vicar va purta titlatura Preasfințitul Părinte Teofil de Iberia.

Arhimandritul Teofil Roman, ales Episcop de Iberia, este cunoscut și îndrăgit de clujeni și de toți cei care l-au ascultat în mod special la emisiunea „ABC-ul credinței” a postului Radio Renașterea, în cadrul căreia oferea cu multă blândețe, cumpătare și înțelepciune răspuns duhovnicesc întrebărilor pe teme de actualitate spirituală și vizând o problemă eclesială, în primul rând, dar și general umană, puse cu multă măiestrie jurnalistică și pricepere teologică de către Părintele dr. Cătălin Pălimaru, directorul Editurii Renașterea.

Părintele Arhimandrit Teofil Roman s-a născut în 13 mai 1971 localitatea Desești, județul Maramureș, din părinții Gheorghe și Maria. Între anii 1977-1985 a urmat Școala elementară în satul natal, iar între 1985-1989 Liceul Industrial Nr. 2 din Sighetu-Marmației. Din 1989 a fost admis la Seminarul Teologic Ortodox din Cluj-Napoca. Facultatea de Teologie a urmat-o la Cluj-Napoca între anii 1992-1996.

În 5 noiembrie 1991 a fost închinoviat în obștea Mănăstirii „Adormirea Maicii Domnului” din Nicula, iar în 8 martie 1992 a fost tuns în monahism cu numele de Teofil. Tot în anul 1992 a fost hirotonit ierodiacon, iar apoi ieromonah pe seama mănăstirii Nicula.

Între anii 1995-2008 a împlinit slujirea de duhovnic al Sfintei Mănăstiri „Izvorul Tămăduirii” din localitatea Salva, județul Bistrița-Năsăud, iar între 2002-2008 a primit ascultarea de Exarh al mănăstirilor din Arhiepiscopia Vadului Feleacului și Clujului. Din 2008 este eclesiarhul Catedralei Mitropolitane din Cluj-Napoca, preluând și ascultarea de președinte al Consistoriului Monahal Eparhial.

În 1998 a fost hirotesit protosinghel, în 15 august 2002, arhimandrit la Mănăstirea Nicula cu ocazia hramului jubiliar, iar în 10 mai 2013 a primit distincția „Crucea Patriarhală”.

De aproape douăzeci de ani este colaborator al postului de radio „Renașterea” al Arhiepiscopiei Clujului, unde realizează săptămânal emisiunea „ABC-ul credinței”. A participat la numeroase conferințe duhovnicești și simpozioane naționale și internaționale. De asemenea, a susținut mai multe prelegeri duhovnicești în cadrul cursurilor de formare pentru preoții duhovnici tineri din cuprinsul Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

După alegerea ca arhiepiscop-vicar al Episcopiei Ortodoxe Române a Spaniei și Portugaliei în ședința de joi a Sfântului Sinod, Arhimandritul Teofil Roman a spus că primește „chemarea Preasfințitului Timotei și alegerea Sfântului Sinod ca fiind chemarea și alegerea Domnului Dumnezeu și Mântuitorului nostru Iisus Hristos”.

Noul arhiepiscop-vicar ales și-a exprimat de asemenea mulțumirea față de Dumnezeu și față de cei care l-au ajutat să ajungă în acest

moment, între care și duhovnicul său, PS Vasile Someșanul, Episcop vicar al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

Întrebat fiind ce perspective are asupra viitorului, Arhimandritul Teofil a spus: „Cred că numai Dumnezeu știe ce mă așteaptă, și pe aceasta mă bazez la acest început de drum”. Noul arhiepiscop-vicar ales a afirmat că merge în ținuturile Spaniei și Portugaliei după voia lui Dumnezeu spre a sluji Sfintei Sale Biserici și „spre a-i face ascultare Preasfințitului Părinte Timotei”.

Arhimandritul Teofil a spus că speră ca întâlnirea cu credincioșii din diaspora să fie una frumoasă și a mărturisit că se gândește în acest moment „mai mult la credincioșii de la Cluj, care rămân triști” după plecarea sa, conform site-ului Basilica.ro.

În ultima emisiune ABC-ul Credinței, părintele Teofil a mărturisit următoarele: „Este o schimbare pe care nu am primit-o cu ușurință, ci după timp îndelungat de frământări, de rugăciuni stăruitoare făcute și de mine, și de cei apropiați, și de sfătuire cu părinții duhovnicești pe care îi am ca autoritate în viața mea. Până la urmă am spus: «Fie! Dacă așa este chemarea și rânduiala lui Dumnezeu, mă străduiesc să accept, să primesc cu umilință, dar și cu bunăvoință». Dacă vine de la Dumnezeu, sunt convins că Dumnezeu mă va întări, mă va ajuta în această lucrare nouă, care mă gândesc că nu este deloc ușoară: slujirea arhierescă este de fapt urmarea lui Hristos pe calea crucii. De aceea nu poate să fie ușoară, dar, cum ne încurajează Mântuitorul Iisus Hristos, «jugul Meu este bun», în mod paradoxal, «și povara Mea este ușoară». Noi zicem, omeneste, că nu este ușoară; și totuși, Domnul zice că este ușoară. Și este ușoară pentru că El este cu noi, El este Cel Care ne cheamă, ne trimite, Cel Care ne întărește, cum le spune și Sfinților Apostoli: «Iată, Eu sunt cu voi până la sfârșitul veacurilor». Și mă gândesc că în acest «voi» sunt toți slujitorii Săi, până la sfârșit, între care, iată, cu smerenie mă număr și eu acum, între acești aleși și chemați, și trimiși ca să propovăduiesc cuvântul adevărului... Noua slujire este deosebită pentru că, până acum, aș zice că am avut o lucrare mai statică, adică și la Nicula, la început, și la Salva, unde am stat 13 ani, am fost, aș zice eu, un preot de altar. Slujeam zilnic Sfânta Liturghie și laudele care se făceau acolo, la mănăstire, și, sigur, aveam legătura cu obștea, cu credincioșii care veneau acolo, dar nu cunoșteam mai mult decât biserica și chilia; prea puțin ieșeam în afară. După ce am venit la Cluj, unde, iată, am petrecut iarăși aproape 10 ani (la 1 mai vor fi 10 ani de când am venit la Catedrala din Cluj), am avut tot o slujire statică, nu am cunoscut altceva decât Catedrala și chilia, și prea puțin am ieșit în afară. Adică nu am mers, să zic așa, «pe teren», decât așa, ici-acolo, la câte o conferință pe la ASCOR sau ca să slujesc la vreo parohie, la vreun hram... Dar, mai mult, toată lucrarea mea s-a concentrat pe prezența în Catedrală, la sfintele slujbe și, în mod deosebit, pe legătura cu credincioșii în slujirea ca duhovnic. Ascultarea de duhovnic cred că m-a acaparat cel mai mult de-a lungul anilor. Așadar, am primit mai mult pe cei care au venit la mine, și la mănăstire, și la Catedrală.

Mă gândesc că, de acum, slujirea arhierescă înseamnă un pic de dinamism. Adică nu voi mai fi un om al locului, ci voi fi un om care va trebui să meargă peste tot unde va fi nevoie, unde Preasfințitul Timotei mă va trimite; Spania și Portugalia este un teritoriu destul de vast, iar parohii românești sunt destul de multe și răspărate pe tot acest teritoriu. Prin urmare, împreună, va trebui să facem față la această slujire și va trebui să merg acolo unde va fi nevoie. Mă gândesc că în această dimensiune a slujirii e posibil să slăbească legătura cu fiii duhovnicești pe care i-am avut până acum. S-ar putea să nu mai am – și cu siguranță pentru cei care rămân în urmă, pentru cei care rămân aici, la Cluj – aceeași disponibilitate de a-i primi, deși mulți și-ar dori să întreținem această legătură până la sfârșit, dar nu știu în ce măsură voi reuși să fac aceasta...”

A consemnat pr. Florin-Cătălin Ghiță

EXAMENUL DE CAPACITATE PREOTEASCĂ (sesiunea martie 2018)

Dosarele candidaților se vor depune în perioada 1-25 martie 2018. Examenul va avea loc în data de 27 martie 2018, ora 8.00.

Acte necesare pentru înscriere:

- Cerere către IPS Arhiepiscop și Mitropolit Andrei;
- Copia actelor de studii (Foaia matricolă și Diploma de licență);
- Curriculum vitae;
- Recomandarea Duhovnicului Facultății.

(Sursa: Anunțuri și Comunicate, www.mitropolia-clujului.ro)

Tableta lunii

Poporul

Alexandru Nemoianu

(Statele Unite)

N în tot cursul istoriei poate fi urmarit un fenomen foarte ciudat: în momentele de liniște și confort, social și economic, partea cea mai vocală (și cea mai găunosă) a „elitelor” practică un soi de dispreț, uneori condescendent și alteori agresiv, față de popor.

Poporului i se află toate vinele posibile: lene, stupizenie, ignoranță, destrăbălare și încă și mai multe. Însăși credința acestui popor este contestată. Nu de puține ori se pot auzi afirmații de felul: „chiar dacă își zice creștin, acest popor habar nu are de credință, nu știe rugăciunile și înțelesul lor, și în general tot ce face este doar superstiție și formalism”. Aceiași „elitiști” pot spune că poporul se închină la o „scândură” și venerază „oase vechi”. Indivizi care se constituie în judecători, acuzatori și procurori afirmă cu superbie că poporul nu are și nu știe ce este Duhul, „spiritul” credinței. Iar asta o spun indivizi care nu au habar unde este Duhul și unde suflă sau adie El.

Dar acești elitiști de ocazie sau elitiști de mahala uită, nu bagă de seamă esențialul. O fac din superbie, lene de a gândi, meschinărie sufletească, mimetism cultural slugarnic și, nu în ultimul rând, din prostie crasă.

Uită că acest Popor este blajin, tolerant, iertător, voios și lesne de înduplecat. Acest popor, socotit ignorant și primitiv, îi iubește pe cei smeriți cu duhul, pe cei săraci, pe cei împilați, și crede cu înverșunare că acestora „mai mici” li se va face măsură dreaptă „în sfârșit”. Căci Poporul simte și știe cu inima că desăvârșirea nu vine doar în istorie, ci în mod deplin la capătul ei.

Acest popor laudă și vestește din neam în neam că apărătorii lui sunt Făt Frumos, Prâslea cel Voinic și Iovan Iorgovan. Personaje zdravene, curate la inimă, smerite, totdeauna gata să ajute și să apere pe cel sărac, pe vaduvă și pe orfan și pe cel împilat.

Poporul citește și povestește despre sihăstrie, nevoitori și cucernici care au stat gata cu rugăciune și sfat în jurul acelorași „mai mici”.

Iar într-un sfârșit se va înțelege că, în ceasurile decisive, cruciale ale existenței istorice, deciziile au fost date de voința, duhul și simțământul acestui popor, de către conducători care întotdeauna în acele ceasuri au înțeles, au fost una și au iubit poporul. Sunt acele clipe când voințele se încoarcă la maximum. Când fiecare voință capătă rost unic. Când în „țările românești”, fiecare cu identitatea sa specifică, strălucește unitatea în diversitate. Momentele când biruința sau înfrângerea în numele idealului suprem au aceeași valoare. Au aceeași valoare căci, în înțelesul lor ultim, și-au atins scopul. „Înăuntru s-au împlinit”. Iar zborul lor merge spre ținta fără greș. Iar acest lucru nu este întâmplător.

În ceasurile decisive, suma celor care alcătuiesc poporul, în comuniune și rugăciune, devine „altceva”. Și acest „altceva” este Trupul tainic și veșnic biruitor al Mântuitorului, ieri, astăzi, întotdeauna.

IPS Mitropolit Andrei Andreicuț, la Sesiunea festivă plenară a Academiei Europene de Științe și Arte din Salzburg, Austria

Dr. Răzvan Perșa

Le data de 3 Martie 2018, în aula Universității din Salzburg, a avut loc cea de-a 28-a sesiune festivă plenară a Academiei Europene de Științe și Arte (Europäische Akademie der Wissenschaften und Künste). Festivitatea a fost prefațată, pe data de 2 Martie, de o conferință internațională pe tema digitalizării și de o recepție oficială.

Academia Europeană de Științe și Arte din Salzburg, înființată în luna martie a anului 1990 de către faimosul chirurg Felix Unger, împreună cu Cardinalul Franz König, arhiepiscopul Vienei, și filosoful politic Nikolaus Lobkowitz, la care s-au adăugat multe personalități din diferite domenii de cercetare academică, este o instituție academică transnațională și interdisciplinară de prestigiu, ce cuprinde experți cu o recunoaștere internațională din domeniul Științei, Artei și Religiei. Misiunea principală a Academiei din Salzburg are în vedere analiza interdisciplinară a provocărilor europene și oferirea unor soluții pe termen scurt și lung, dezvoltarea unei culturi a colaborării, abordarea chestiunilor etice în domeniul științei, consolidarea rolurilor comunităților științifice europene, susținerea standardului ridicat de cercetare în domeniul Științei, Artei și Religiei. În decursul timpului, personalități de marcă ale cercetării academice și culturii europene au devenit membri ai acestei Academii de Științe și Arte, precum Cardinalul Joseph Ratzinger (devenit ulterior papa Benedict al XVI-lea), cardinalul Walter Kasper, cancelarul Germaniei Helmut Kohl și mulți alții¹. Academia Europeană de Științe și Arte din Salzburg numără peste 2000 de membri ai lumii academice mondiale, dintre care 29 sunt laureați ai premiului Nobel.

Membri deplin ai Academiei Europene de Științe și Arte din anul 2007, Înaltpreasfințitul Arhiepiscop și Mitropolit Andrei Andreicuț a participat la această sesiune festivă plenară, fiind însoțit de către Dr. Răzvan Perșa și Pr. Arhidiacon Claudiu Grama.

După discursul inaugural al Președintelui Academiei, Prof. Dr. Med. H. C. Felix Unger, doctor Honoris Causa al Universității Babeș-Bolyai, și al Președintelui Parlamentului Landului Salzburg, Dr. Josef Schöchl, a urmat festivitatea de primire a noilor membri ai Academiei de Științe și Arte din cele șapte domenii academice principale: științe umaniste; medicină; artă; științe naturale; științe sociale, drept și economie; științe tehnice și ecologie; religiile lumii. Doamna Prof. Dr. iur. utr. Brigitte Tag a subliniat importanța Academiei în cercetarea academică europeană și mondială, arătând rolul fundamental pe care aceasta îl are în rezolvarea problemelor delicate ale contextului social, politic și științific actual, dar și provocările cu care Academia trebuie să se confrunte în acest context.

După ceremonia de primire a noilor membri, între care s-au numărat și două cadre didactice ale mediului universitar românesc, Conferențiarul Dr. Patriciu Achimaș-Cadariu, de la Universitatea de Medicină și Farmacie „Iuliu Hațieganu” din Cluj-Napoca, și Profesorul universitar Ion Deaconescu, de la Universitatea din Craiova, a urmat un moment cu totul special.

Înaltpreasfințitul Mitropolit Andrei i-a conferit Președintelui Academiei de Științe și Arte, Prof. Dr. Med. Felix Unger, distincția „Crucea Transilvană” pentru intensă activitate de mediere și dialog între știință și cultura creștină, pentru promovarea culturii creștine, a dialogului ecumenic în lumea academică, a viziunii antropologiei creștine, care accentuează valoarea și demnitatea umană, pentru activitatea academică, științifică și culturală, cât și pentru intensă activitate în domeniul bioeticii creștine la nivel european și mondial.

¹ Pentru lista completă a membrilor fondatori ai Academiei Europene de Știință și Arte din Salzburg, a se vedea: <http://www.euro-acad.eu/wp-content/uploads/2017/03/Founding-members.pdf>.

² Pentru lista completă a membrilor deplini ai Academiei, a se vedea: <http://www.euro-acad.eu/ordinary-members-2/>.

În discursul de felicitare, Înaltpreasfințitul Mitropolit Andrei evidențiază faptul că Prof. Dr. Med. Felix Unger face parte din elita mondială a specialiștilor în domeniul chirurgiei, ortopediei, anesteziologiei și al bolilor cardio-vasculare, reușind ca, în anul 1986, să efectueze primul transplant de inimă artificială din Europa, ca substitut cardiac cu durată limitată de funcționare, până la identificarea unui donator și efectuarea unui transplant. Academicianul Felix Unger este autor al unui număr impresionant de cercetări științifice academice, peste 500 de studii științifice publicate în reviste internaționale de prestigiu mondial, și al unui număr de 21 de cărți de specialitate. De asemenea, Înaltpreasfințitul Mitropolit Andrei i-a mulțumit distinsului academician pentru nenumăratele participări la conferințele de Teologie Ortodoxă din România și pentru vasta sa implicare în articularea unei viziuni bioetice creștine la nivel european și mondial. În cuvântul său de mulțumire, Prof. Dr. Med. Felix Unger și-a exprimat întreaga apreciere și emoție față de această distincție.

După acest moment, a urmat susținerea prelegerii „Die epigenetische Weiterentwicklung des homo sapiens” a teologului și doctorului austriac Johannes Huber. Momentele muzicale ale acestei sesiuni festive plenare a Academiei Europene de Științe și Arte au fost oferite de către prestigioasa Universitate Mozarteum din Salzburg, care a încheiat sesiunea cu imnul Europei. Următoarea sesiune festivă plenară a Academiei Europene de Științe și Arte va avea loc pe data de 2 martie 2019.

În data de 4 martie 2018, Înaltpreasfințitul Andrei a săvârșit Sfânta Liturghie, cu binecuvântarea frățească a Înaltpreasfințitului Mitropolit Serafim, la parohia ortodoxă română din Salzburg, cu hramurile „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil” și „Sfinții Mucenici Epictet și Astion”, împreună cu Părintele paroh dr. Dumitru Viezuianu și cu comunitate ortodoxă română, o comunitate vie, dinamică și mărturisitoare. Înveșmântată în costum de sărbătoare și în portul tradițional românesc, comunitatea l-a primit pe Înaltpreasfințitul Mitropolit Andrei cu multă căldură sufletească.

Înaltpreasfințitul Mitropolit a ținut un cuvânt de învățătură în mijlocul comunității ortodoxe românești, pe marginea pericopei „Vindecarea slăbănogului din Capernaum” (Evanghelia după Marcu 2, 1-12). Tema principală a prediciei a fost „Hristos - doctorul sufletelor și al trupurilor”. În cuvântul său de învățătură, Părintele Mitropolit afirma: „Cei preocupați de viața spirituală ne spun că sufletul are trei funcții: rațiune, sentiment și voință, dar toate aceste trei funcții sunt pervertite, bolnave sau slăbănogite. De aceea, o rugăciune a Tainei Sfântului Maslu spune: „Sufletul meu cel slăbănogit cu multe feluri de păcate, ridică-L cu puterea Ta cea dumnezeiască, precum l-ai ridicat pe slăbănogul”. De aceea, rațiunea noastră, cu ajutorul minții, ar trebui să-L caute pe Dumnezeu, să-L contemple și să-L găsească, să se gândească la lucruri frumoase și înălțătoare. Din păcate, rațiunea noastră este bolnavă și nu-L găsește întotdeauna pe Dumnezeu. Sentimentul, cu ajutorul inimii, ar trebui, așa cum a fost creat, să iubească lucruri frumoase și dumnezeiești. Însă inima noastră este bolnavă și sentimentul nostru este păcătos și agreează multe lucruri lipsite de frumusețe, sau chiar de-a dreptul scandaloase. Cât privește voința noastră, Sfântul Apostol Pavel se exprimă în locul nostru „Om nenorocit ce sunt. Căci nu fac binele pe care îl voiesc, ci răul pe care nu-l voiesc, pe acela îl săvârșesc”. De ce? Pentru că voința noastră este slăbănogă, bolnavă. De aceea mintea nu gândește la Dumnezeu, inima iubește multe păcate și voința este slăbănogă și bolnavă. Prin urmare, cine ne poate mântui? Răspunsul este: Domnul și Dumnezeul nostru Iisus Hristos. În acest sens, poate se găsește un binevoitor, un părinte spiritual, care să ne aducă la Hristos, precum l-au adus pe cel slăbănog, ca sufletul nostru să fie tămăduit”. De asemenea, Înaltpreasfințitul Mitropolit a accentuat importanța teologiei palamite cu privire la energiile necreate și importanța lor fundamentală pentru viața duhovnicească și mistică a credincioșilor. Înaltpreasfințitul Mitropolit Andrei a acordat Preotului dr. Dumitru Viezuianu distincția Crucea arhiepiscopală „în semn de cinstire, dar și teme pentru sporierea râvnei misionare întru slujirea lui Dumnezeu și a oamenilor”.

După Sfânta Liturghie, Preotul paroh a dat cuvântul oaspeților ecumenici, Președintele Parlamentului Landului Salzburg Dr. Josef Schöchl, dl. Prof. Josef Standl, jurnalist și scriitor, Manfred Straberger, reprezentant al Fundației „Pro Oriente”, care și-au exprimat atașamentul și necesitatea dialogului cu Biserica Ortodoxă. Comunitatea ortodoxă română din Salzburg a dedicat două momente speciale sărbătorii mărtisorului și zilei mamei, încununată de poezii și cântece ale copiilor din parohie. În final, credincioșii parohiei ortodoxe române din Salzburg împreună cu părintele paroh i-au mulțumit Înaltpreasfințitului Mitropolit Andrei pentru vizită, comuniune și cuvântul părintesc.

Unirea Basarabiei cu România (27 martie 1918)

„Am răsfoit cărți, ne-am folosit de munca altora, am adunat dovezi și am arătat că poporul român niciodată nu a renunțat la drepturile sale asupra Basarabiei și că prin urmare nici astăzi nu are dreptul de a renunța”
(Mihai Eminescu)

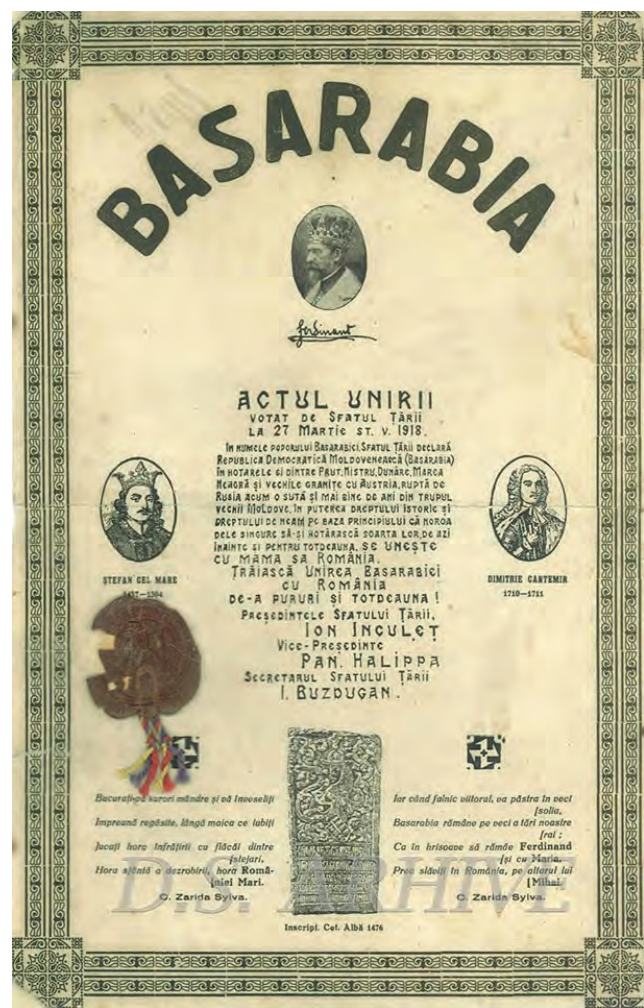
Mircea Gheorghe Abrudan

Mihai Eminescu scria această frază când România își câștigase independența de stat în 1878, însă fusese obligată să renunțe la cele trei județe din stânga Prutului (Cahul, Bolgrad și Ismail, redobândite în 1856) în favoarea Rusiei, care oferise la schimb Dobrogea. Opinia publică și oamenii politici au fost profund marcați de nerespectarea angajamentelor pe care Rusia și le luase față de integritatea teritorială a României, privind de atunci înainte cu foarte mare neîncredere spre marele vecin de la răsărit și determinându-l pe regele Carol I să încheie un tratat secret cu Germania și Austro-Ungaria în 1883, reînnoit permanent până la moartea regelui în 1914. De altfel, existența acestui tratat și asigurările Berlinului de a recunoaște dreptul României asupra Basarabiei i-au determinat pe regele Carol I și pe câțiva oameni politici din jurul său să dorească intrarea României în Primul Război Mondial de partea germanilor și austro-ungarilor pentru dezrobirea teritoriului dintre Prut și Nistru, anexat de Imperiul rus în anul 1812. Însă larga majoritate a politicienilor și opinia publică din România nu au îmbrățișat în 1914 cauza Basarabiei, ci pe cea a Transilvaniei și a românilor ardeleni, bănățeni și bucovineni, aflați sub stăpânirea Imperiului Austro-Ungar, mult mai vocali și activi la București decât confrății lor basarabeni, considerând că românii din stânga Prutului mai puteau aștepta momentul dezrobirii naționale, însă cei de dincolo de Carpați nu. Prin urmare, decizia intrării României în război, în vara anului 1916 alături de Antanta (Anglia, Franța, Rusia și Italia), a fost luată cu scopul politic al eliberării și alipirii teritoriilor locuite de românii din Austro-Ungaria, ceea ce a însemnat de facto abandonarea cauzei Basarabiei, aflată în componența celui mai apropiat aliat cu care se semnase de altfel o convenție militară în 1916 și prin intermediul căruia aliații occidentali urmau să furnizeze României sprijin armat și muniții. Înfrângerile militare și retragerea în Moldova în decembrie 1916 au zdruncinat puternic idealul național, periclitând însăși continuitatea statalității românești. În acest context, extrem de nefavorabil, guvernul României a decis expedierea tezaurului țării la Moscova, sub garanția țarului Nicolae al II-lea, considerând regimul țarist de nezdruccinat. De aceea evenimentele anului 1917 – revoluția din februarie, căderea autocrației țariste și revoluția bolșevică din octombrie – au reprezentat o surpriză la care nu se gândise nimeni la începutul războiului și care a făcut posibilă întregirea țării spre est așa cum nimeni nu o anticipase în 1914 sau în 1916.

Procesul unirii Basarabiei cu România s-a desfășurat în trei etape succesive, derulate între primăvara anilor 1917 și 1918, fiind profund influențat de situația politică internă a Rusiei și a guvernului ei moldovenești, de evoluția frontului de est, de atitudinea guvernului român de la Iași și de activitatea națională a unor fruntași români ardeleni, bucovineni și regățeni refugiați la Chișinău între 1917-1918. Pe fondul revoluției din Rusia, a disoluției autorităților țariste și a dreptului popoarelor la autodeterminare lansat de Kerenski și de Lenin s-a derulat prima etapă a procesului unirii, concretizată prin declararea autonomiei și alegerea unei adunări legislative a Basarabiei. Pasul efectiv în această direcție s-a făcut în 3 aprilie 1917 prin constituirea la Chișinău a Partidului Național Moldovenesc, în frunte cu marele mecena și latifundiar Vasile Stroescu, asistat de Pan Halippa, Paul Gore și Onisifor Ghibu. În programul partidului se numărau dobândirea autonomiei largi a Basarabiei, obținerea de drepturi naționale pentru moldoveni, parlament provincial, învățământ și slujbe religioase în limba română, reforma agrară. După lungi discuții și frământări interne, pe fondul constituirii Ucrainei și al pretențiilor acesteia asupra Basarabiei, s-a convocat un congres al ostașilor moldoveni la Chișinău, între 2 și 9 noiembrie 1917. Ca adunare reprezentativă, la care au luat parte 989 de delegați, soldați și ofițeri, congresul ostășesc a decis naționalizarea ostșilor moldovenești și convocarea unui parlament, denumit *Sfatul Țării*, care să preia conducerea provinciei. Alcătuit din 150 de reprezentanți ai naționalităților (105 moldoveni, 15 ucraineni, 13 evrei, 7 ruși, 3 bulgari, 2 nemți, 1 polonez, 1 armean, 1 grec, 2 găgăuzi), confesiunilor și orientărilor politice, ai asociațiilor profesionale, culturale, ai clerului, ai țăranilor și ai județelor, Sfatul Țării și-a deschis lucrările la 21 noiembrie 1917 în Chișinău pe acordurile imnului „Deșteaptă-te române”. Președinte al sfatului a fost ales în unanimitate Ion Inculeț, profesor la Academia din Petrograd. La 2 decembrie, Sfatul Țării a

proclamat oficial „Republica Democratică Moldovenească Autonomă în cadrul Federației Ruse”, puterea executivă fiind acordată unui Consiliu al Directorilor Generali, condus de Pantelimon Erhan, iar președinția republicii îi era încredințată lui Ion Inculeț. Astfel se încheia prima etapă pe drumul unirii.

A doua etapă marchează desprinderea totală de Rusia prin adoptarea și afirmarea independenței republicii. Ritmul mult mai accelerat al desfășurării evenimentelor în acest interval se explică, pe de o parte, de presiunile externe generate de Rusia și Ucraina, iar pe de altă parte de anarhia de pe plan intern și de sprijinul guvernului român în pacificarea regiunii. După preluarea puterii de către bolșevici la Petrograd și semnarea armistițiului cu Puterile Centrale, armata țaristă a început să se descompună și să se reverse spre interiorul Rusiei, soldații părăsind frontul, grupându-se în cete și generând anarhie, violențe și distrugerii. În acest context din iarna anilor 1917-1918, autoritățile române au dezarmat trupele rusești și au preluat controlul militar al întregului front din Moldova. În același timp, Consiliul Directorilor a trimis două delegații la Iași spre a cere intervenția armatei române în Basarabia. În urma acestor solicitări, la 10 ianuarie 1918 guvernul român a trimis peste Prut două divizii cu scopul declarat de a restabili și apăra ordinea. La 13 ianuarie 1918, generalul Ernest Broșteanu și divizia a XI-a a intrat în Chișinău, fiind primiți cu entuziasm de populația civilă. Guvernul bolșevic de la Petrograd a interpretat aceste gesturi drept ostile față de soviete și a rupt relațiile diplomatice cu România, decretând sechestra-

rea tezaurului românesc de la Moscova. În paralel dezbaterile politice de la Chișinău au convers spre ideea independenței republicii moldovenești, proclamată nu întâmplător de Sfatul Țării cu unanimitate de voturi la 24 ianuarie 1918, în ziua aniversării unirii principatelor. În aceeași zi la Chișinău a apărut cotidianul „România nouă” ca „Organ de propagandă pentru unirea politică a tuturor românilor”, condus de un comitet alcătuit din români ardeleni, basarabeni, bucovineni, regățeni, macedoneni și timocenii. Primul număr titra pe pagina întâi un manifest de unire în care se stipula: „Țara de mâine a românilor trebuie să cuprindă întreg pământul locuit de ei de la Tisa și până la Nistru (...) începând cu ziua de astăzi, noi nu ne mai socotim ca până acum: ardeleni, basarabeni, bucovineni ș.a.m.d., și nu ne mai socotim nici numai ca fiii aceleiași popor, ci ca cetățeni aceleiași stat unitar românesc, ca cetățeni ai României nouă a tuturor românilor, cu aceleași datorii de fiecare parte a ei și cu aceleași drepturi. (...) Fiecare să-și dea seama că mântuirea noastră este numai într-o Românie a tuturor românilor”. Totodată, studențimea basarabeană a emis un alt manifest în care precizau de la bun început că „Basarabia noastră este țară românească, întocmai ca și celelalte țări de peste Prut locuite de frații noștri” și declarau solemn că „noi socotim că mântuirea neamului nostru este numai în unirea tuturor fiilor noștri într-o singură țară”, apoi continuau „nu ne trebuie Rusie federativă (...), noi vrem o Românie a tuturor românilor” și sfârșeau chemându-i pe toți „frații la lupta sfântă” pentru „îndeplinirea sfintei cauze a unirii tuturor românilor”. Cum bine preciza Onisifor Ghibu în memoriile sale, prin acest manifest Chișinăul devenise centrul principal al mișcării pentru

unirea tuturor românilor. O stare de fapt pe care trebuie să o cunoaștem și să ne-o reamintim!

După proclamarea independenței, ritmul evenimentelor derulate în scopul unirii cu România s-a accelerat, această a treia etapă pe drumul unirii fiind cea mai scurtă. Pe plan intern tot mai multe voci particulare (Constantin Stere, Ion Inculeț, Ștefan Ciobanu, Gurie Grosu, Dionisie Erhan și alții), organe de presă, asociații, uniuni și diferiți reprezentanți ai claselor sociale și profesionale s-au declarat deschis pentru „unirea cu scumpa noastră țară-mamă România”, cum precizau de pildă reprezentanții țăranilor din ținutul Bălți în moțiunea adoptată în 2 martie 1918. Aflat la Chișinău și implicat activ în propaganda pentru unire, Onisifor Ghibu a descris acest pas spre unirea cu România în felul următor: „Toată această radicală prefacere, această neașteptată trecere de la tradiționala ideologie rusească țaristă, la ideea autonomistă, apoi pe rând la cea republicană, la cea independențistă și pe urmă la cea unionistă se făcu ce e drept cu participarea tuturor elementelor bune din Basarabia, dar și cu a românilor refugiați din celelalte provincii”. Între cei refugiați, el însuși a jucat un rol activ prin cele două periodice („Ardealul”, „România nouă”), prin revista pedagogică („Școala moldovenească”) și prin miile de Abecedare românești în grafie latină pe care le-a publicat la Chișinău între 1917-1918, precum și prin cursurile de Pedagogie și Limba română pe care le-a predat învățătorilor basarabeni. Același militant român explică de ce evoluția lucrurilor pe drumul unirii a fost destul de anevoioasă, precizând: „În astfel de împrejurări ideea unirii Basarabiei cu România era tot ce putea fi mai firesc în sufletele basarabenilor. Dacă unirea n-a venit mai devreme, cauza principală nu trebuie căutată în atitudinea rezervată a basarabenilor față de ideea însăși a unirii, ci în împrejurările absolut defavorabile în care se afla România”. Împrejurările nefavorabile ale României la care face referire Onisifor Ghibu au fost armistițiul, și apoi pacea separată de la Brest-Litovsk, semnată de Rusia Sovietică cu Puterile Centrale la 18 februarie 1918, prin care Rusia ieșea din război, armatele germane pătrundeau adânc în Ucraina, iar România rămânea singură pe frontul de est, prinsă ca într-un clește între armatele Puterilor Centrale și trupele bolșevice. În acest context, România a fost nevoită să semneze la rândul ei armistițiul de la Focșani (26 noiembrie 1917), și apoi să deschidă tratativele de pace (29 ianuarie 1918) cu Puterile Centrale. Interesant este faptul că atât germanii, cât și aliații anglo-francezi au încurajat conducerea Sfatului Țării și guvernul român să proclame și să ratifice unirea Basarabiei cu România. Desigur, motivele lor erau diferite, germanii opunându-se pretențiilor ucrainene de anexare a Basarabiei, iar anglo-francezii dorind să organizeze în Moldova reîntregită o nouă coaliție militară antisovietică și antigermană. Acordul marilor puteri a încurajat elita politică românească de pe ambele maluri ale Prutului în ducerea la bun sfârșit a procesului unirii Basarabiei cu România.

La 27 martie 1918, Sfatul Țării, întrunit în ședință solemnă în sala festivă a liceului III din Chișinău, a votat istorica declarație de unire, al cărei prim paragraf stipulează: „În numele poporului Basarabiei, Sfatul Țării declară: Republica Democratică Moldovenească (Basarabia), în hotarele sale dintre Prut, Nistru, Dunăre și Marea Neagră și vechile granițe cu Austria, ruptă de Rusia acum o sută și mai bine de ani din trupul vechii Moldove, în puterea dreptului istoric și a dreptului de neam, pe baza principiului ca noroadele singure să-și hotărască soarta lor, de azi înainte și pentru totdeauna se unește cu mama sa, România”. Dintre cei 125 de deputați prezenți la acea ședință solemnă a Sfatului Țării, 86 s-au pronunțat prin vot liber și deschis pentru unire, 3 au votat contra, iar 36 s-au abținut (deputații ucraineni, evrei, bulgari și germani). Unirea a fost expresia democratică a majorității absolute a deputaților Sfatului Țării (68,5%) și nu poate fi contestată nici din punct de vedere etnic, nici politic, cum a făcut-o Uniunea Sovietică în perioada interbelică, pentru că procentul deputaților care au votat pentru unire reprezintă de fapt realitatea etnografică și națională a Basarabiei anului 1918, justificând aplicarea dreptului popoarelor la autodeterminare. În pofida procesului de rusificare a provinciei, în 1918, populația Basarabiei era de 2.725.000 suflete, dintre care: 65,7% români (1.810.000), 12% ruși și ucraineni (338.000), 9,8% evrei (270.000), 7,7% bulgari și găgăuzi (210.000), 2,7% germani (75.000), 1,3% greci și armeni (30.000).

La 9 aprilie 1918, printr-un decret-lege, regele Ferdinand I și guvernul român au ratificat actul unirii Basarabiei cu România. La Iași s-au desfășurat apoi ample manifestații care au exprimat bucuria reîntregirii Moldovei lui Ștefan cel Mare. În ședința din 29 decembrie 1919, Parlamentul României întregite a adoptat, într-o

¹ Ioan Scurtu (coord), *Istoria Basarabiei de la începuturi până în 2003*, Ed. Institutului Cultural Român, București, 2003, pp. 123-143; Mircea Păcurariu, *Basarabia. Aspecte din istoria Bisericii și a Neamului Românesc*, Ed. Basili-ca, 2012, pp. 175-184.

² Onisifor Ghibu, *Pe baricadele vieții. În Basarabia revoluționară (1917-1918). Amintiri*, ediție îngrijită, prefată, tabel cronologic, note, bibliografie și indice de nume Octavian O. Ghibu, Ed. Universitas, Chișinău, 1992, p. 514-516.

³ Ștefan Ciobanu, *Unirea Basarabiei. Studiu și documente cu privire la mișcarea națională din Basarabia în anii 1917-1918*, Ed. Cartea Românească, București, 1929, p. 210-211.

⁴ *Ibidem*, p. 213-214.

Iubesc, deci exist!

IPS Mitropolit Andrei, la șapte ani de păstorire la Cluj

Arhim. Benedict Vesca

Itinertariul vieții unui om este, pe de-o parte, o construcție proprie în funcție de calitățile sale, de scopul propus și de efortul pe care îl depune, dar este, mai ales, împlinirea unei chemări, ca ofertă de „viață din belșug”, pe care i-o face Dumnezeu. Noi suntem, deși parțial, propriii noștri părinți, dar este evidentă și necesară protecția, îndrumarea și însoțirea Celui care este „Părintele” creației. Această chemare și providență paternă, ce presupune exercițiul libertății iubitoare, îi oferă omului împlinirea, dar și simțul locului și al timpului, în sensul trăirii cu intensitate maximă a evenimentelor care se succed, pentru Dumnezeu, pentru sine și pentru cei din jurul său.

Când vine vorba de slujirea preoțească, cu atât mai mult este valabil acest principiu. Există o ofertă de viață, există o chemare și există un itinerariu care se generează. Acestea sunt exprimate limpede de Domnul: „Nu voi M-ați ales pe Mine, ci Eu v-am ales pe voi și v-am rânduit să mergeți și roadă să aduceți, și roadă voastră să rămână, ca Tatăl să vă dea orice-I veți cere în numele Meu” (Ioan 15,16). Sacerdotul, fără „să-și ia singur cinstea aceasta”, este chemat de Dumnezeu „dintre oameni, pentru oameni, dar spre cele către Dumnezeu” (Evrei 5, 4, 1).

Aceasta este conștiința care îl animă atât de tare pe Părintele Mitropolit Andrei în misiunea sa pastoral-edilitară. Cei care îl ascultă în cuvântările sale intuiesc bine creditul maxim pe care îl acordă „chemării” și responsabilitatea timpului și a lucrării care vine în consecință. Fără să uzurpe poziții, fără invidii de breaslă, fără grabă pragmatistă, fără dorințe necesare, dar și cu simțul imediateții, la care se adaugă așezarea înțeleaptă a omului ajuns la maturitatea spirituală, lucrează, urmând principiului „Tatăl Meu lucrează și Eu lucrez” (Ioan 5, 17). Fiecare lucrare bună în parte și, până la urmă, întreaga sa viață nu este altceva decât „o judecată” a chemării pe care a primit-o, pentru că judecata constată doar și confirmă, nu aduce cu sine surprize. Și este favorabilă în măsura în care se poate afirma că nu există regrete mari sau distanțe considerabile între ceea ce s-ar fi putut face/ar fi trebuit și ceea ce s-a realizat. Acest lucru se trăiește aievea prin simțul prezenței „aici și acum” și sentimentul „mulțumirii permanente”.

Din timp în timp, înainte de judecata finală, este nevoie de judecăți particulare, la soroace, și pentru a conștientiza ce lipsește, dar și pentru a te bucura și a mulțumi. Pentru că mulțumirea produce energia necesară pentru viitoare proiecte și aduce, pe deasupra, și sentimentul împlinirii. Mai mult, aceste momente te ajută să te odihnești, să zăbovești frumos și, în tihnă, să îți faci planuri până la următoarea „judecată”.

La Bunavestire este un astfel de moment din viața Părintelui Mitropolit Andrei. Se împlinesc șapte ani de la venirea sa la Cluj, indicând sensul și simțul plinătății. Dacă anul 1985 însemna „judecata” după șapte ani petrecuți ca preot paroh la Turda, în anul 1990 urmează o a doua „judecată”, după cinci ani petrecuți ca preot paroh în Alba Iulia și vicar eparhial în același oraș. Ce-a de-a treia, deja mult mai de durată, s-a întâmplat în anul 2011, când își termina misiunea de Arhiepiscop al Alba Iuliei. Ce descoperirea din urmă? 45 de noi mănăstiri și schituri, 120 biserici noi, 70 de noi case parohiale, o facultate de Teologie, un seminar teologic, un radio ortodox („Reîntregirea”), prima structură de asistență socială a Bisericii

Ortodoxe Române („Filantropia Ortodoxă”), cu peste 70 de unități de asistență socială, o editură („Reîntregirea”), o tipografie, o activitate științifică prolifică etc. Concluzia „procesului de judecată” confirmă limpede – „Iubesc, deci exist!” Sau, și mai adevărat spus, „Cât iubesc, atât exist”.

Acești 21 de ani de muncă edilitară, dar, mai ales, duhovnicească (cea de-a doua mai puțin cuantificabilă) au însemnat resortul pentru ceea ce urma – misiunea din capitala Transilvaniei, un oraș cosmopolit și viu, dar și cu multe provocări. Perioada de tihnă din ultimii ani la Alba Iulia a reprezentat resursa pentru ceea ce urma. Și nu erau puține de făcut. Șapte ani au trecut, care au adus cu ei: un campus universitar („Nicolae Ivan”), cu cel mai modern edificiu din țară pentru o facultate de Teologie, un cămin studențesc, un centru misionar pentru tineret (Sângeorz-Băi), o brutărie, o tipografie, centre catehetice, organizarea „Întâlnirii Tinerilor Ortodocși din Europa”, în perioada 4-7 septembrie 2015, o premieră pentru întreaga lume ortodoxă, cu o participare de peste 6000 de tineri din țară, din Republica Moldova, diaspora românească și tineri ortodocși din diverse țări ale lumii, programe catehetice și multe altele ne-

quantificabile.

Se află aici prisos de „existență”, pentru că se citește în toate aceste realizări prisos de „iubire” și „dăruire”. „Iubesc, deci exist... mai cu adevărat”. Că se întâmplă acest lucru se dovedește printr-o atitudine mereu gata de muncă, vigilentă la pulsul și așteptările societății actuale, disponibilă la adaptare și atentă la identificarea de noi „stratageme”, care să percuteze. Mă voi folosi de cifra șapte, simbolică, pentru a descrie această existență în „prisos de drag și dăruire” la acest moment aniversar, de „judecată”. Perspectiva va fi una personală, dar care, socotesc, va ilustra bine și atitudinea sa la nivel comunitar.

Că se găsește în Înaltpreasfinția Sa râvnă sporită, în interiorul unui timp care stă să fugă, se întrevide, în primul rând, din întrebarea aproape retorică, ce pare să-l însoțească zilnic – „Ce mai trebuie să facem? (Ce trebuia să mai facem?)”, urmată de răspunsul – „Câte nu mai trebuie!” Această întrebare vine deodată cu analiza unei zile, la apusul ei, însoțită și de semnul mulțumirii. Și nu la sfârșitul ei, pentru că acum se realizează planul pentru cea care urmează, ziua continuă. Nici nu mai știi bine când se termină una și începe următoarea. Există conștiința vie că timpul nu este altceva decât un interval pe care ți-l oferă Dumnezeu pentru a mai face ceva bun. Până la urmă, timpul „nu trece, ci doar se prelungește”, atâta timp cât mai ai ceva de făcut pentru ceilalți. Și de aici vine cel de-al doilea element – resursa de bucurie personală este bucuria celorlalți. Asta o spune Înaltpreasfinția Sa – „Mă bucur când ceilalți se bucură...” Impresia pe care o aveam era că, încercând să te bucuri doar de bucuria celorlalți, ajungi să nu te mai poți bucura tu însuși. Bucuria părea să nu fie a ta. Însă, privind mai atent la Înaltpreasfinția Sa, îți dai seama că, dimpotrivă, bucuria celorlalți devine resursă pentru bucuria proprie și energie pentru și mai mult bine. Și bucuriile sunt de trei feluri – trușești, de scurtă durată și sub semnul

păcatului, sufletești, de durată și firești, dar sunt și cele duhovnicești, care vin de sus și durează cât o eternitate. Se vede că Dumnezeu, în schimbul slujirii cu bucurie a aproapelui, oferă cu generozitate bucuria duhovnicească, care dă viață.

De aici și resursa misiunii neliniștite și năprupte. „Să arzi!”... „Să ardem!”, spune mereu Înaltpreasfinția Sa, și „Să aprindem!”... lumea cu mesajul Evangheliei asemenea Apostolilor. „Ei au fost puțini și au convertit o lume întreagă, noi suntem mulți...” Își dorește să vadă cât mai aievea cuvântul Domnului și nădejdea Lui împlinită: „Foc am venit să arunc pe pământ și cât aș vrea să fie aprins acum” (Luca 12, 49). A te aprinde de bucuria și dragostea lui Hristos este conținutul și motorul întregii lucrări misionare, exprimată la modul foarte simplu de ÎPS Sa prin interogația: „Cum găsim acea bombă care să declanșeze schimbarea lumii?” „Bomba” este viața lui Hristos suprapusă peste viața noastră. De aceea este nevoie de cât mai mulți lucrători ai Evangheliei „arzând” și mistuindu-se de dorul lui Hristos, care să fie credibili, „să molipsească” și pe alții și să îi conducă după modelul „Vino și vezi!”.

Unul din păcatele majore ale societății actuale, dacă nu cumva cel mai mare, este grosolănia, bătăria. Nu se potrivește deloc nici cu normele sociale, cu atât mai mult cu cele spirituale, în ciuda prezenței sale mai peste tot. „Noi, lucrătorii Bisericii, trebuie să fim sensibili, să mângâiem... Să nu plece nimeni nemângâiat!”, îndeamnă ÎPS Sa. Logica sa este clară, nu tot timpul toate problemele se pot rezolva, dar să mângâiem putem oricând. Acest lucru este cel mai important. Oamenii bat la ușă, și ușile, nu de puține ori, rămân închise. Ușa Bisericii trebuie să fie mereu deschisă. De aceea, cei care îi calcă pragul se bucură de binecuvântarea și mângâierea pe care le-o oferă cu generozitate.

Așezarea sa sufletească îl face ca atitudinea pe care o arată să fie lipsită de grabă, „să opereze cu bisturiul, nu cu custura”. Al cincilea element. Este însuși principiul pe care îl evocă mereu și pe care însuși viața i l-a confirmat. Decât o dreptate cu ceartă, mai bine o nedreptate aparentă, cu pace, pentru că pacea este mai mare decât dreptatea. Multele încercări este nevoie să le arzi cu focul harului ca să rămâi un om al păcii și al iubirii. De aici răbdarea peste măsură de a asculta, de a lămuri, de a îndemna, chiar și dincolo de limitele convenționale pe care le impune societatea unui lider, fie el și religios. Acest lucru se întâmplă pentru că are încredere în oameni – oamenii sunt frumoși. De aceea ne cere mereu să scotocim și să identificăm în această lume „ceva frumos” – „Spune-mi ceva frumos...” Întreaga sa activitate vizează (re)crearea omului frumos – „Mai putem trăi frumos?” este întrebarea pe care o pune, și răspunde afirmativ, propunând modelul evanghelic, drept cale sigură pentru acest lucru. Scoatem frumosul din lume la nivel de esență, în sens dostoevskian și tot după el ne organizăm viața, o recreăm, potrivit modelului divin, în sens quijotes.

La toate aceste șase aspecte, mai adaug unul. La fel de important sau, poate, chiar mai important, care îmi dă dreptul la un astfel de eseu elogiativ, fără să pericliteze duhovnicește și fără să mă transforme într-un personaj de factură funcționăresc-oportunistă. ÎPS Sa reflectă blândețea evanghelică, care, tradusă, înseamnă a sta *neclintit în slavă și-n ocară* și nu se uită la fața omului, ci la inima lui. Nici înălțimile nu-l amețesc, nici adâncimile nu-l conduc spre disperare, dar, în același timp, realizările îl bucură cu o bucurie tainică. Nu așteaptă elogii și nici măcar recunoașteri lumești, fie ele și firești. Dacă s-ar întâmpla altminteri, atunci bucuria sa nu ar mai fi aceeași. De aceea și „judecata” sa și acum este una favorabilă, care îl confirmă în dragoste, în bucurie, în căldură sufletească. În rest, rugăciune, osteneală și dăruire... pe mai departe.

Întru mulți ani, Părinte Mitropolit!

(continuare din p. 4)

atmosferă de mare entuziasm, „Legea asupra unirii Basarabiei cu vechiul Regat al României”, publicată în „Monitorul oficial”, nr. 206 din 1 ianuarie 1920. Prin această ratificare, caracterul larg democratic, reprezentativ, al Actului de unire primea o confirmare deplină.

În timpul Conferinței de pace de la Paris și în urma acesteia, diplomația românească s-a străduit să obțină recunoașterea, prin tratate, a unirii Basarabiei cu România. Aplicând principiul naționalităților, Consiliul Suprem al Conferinței păcii de la Paris a recunoscut legitimitatea unirii la 3 martie 1920. Șase luni mai târziu, pe 28 octombrie 1920, România a semnat cu Marea Britanie, Franța, Italia și Japonia „tratatul privind recunoașterea unirii Basarabiei cu România”, în care se preciza că „din punct de vedere geografic, etnografic, istoric și economic unirea Basarabiei cu România este pe deplin justificată” având în vedere că „populațiunea Basarabiei a

manifestat dorința de a vedea Basarabia unită cu România”⁵. Documentul a fost ulterior ratificat de Marea Britanie la 14 aprilie 1922, de Franța la 24 aprilie 1924, și de Italia la 22 mai 1927. La presiunea Uniunii Sovietice, Japonia nu l-a ratificat, Moscova cerând un plebiscit, pe care guvernul Brătianu l-a respins, încă din timpul discuțiilor păcii de la Paris, explicând că „Basarabia este românească și istoricește, și etnicește”, un asemenea plebiscit putând fi admis „numai în cazul când l-ar admite statele mari pentru ele însele”⁶.

Basarabia, nordul Bucovinei și ținutul Herței au fost răpitate de Uniunea Sovietică, în baza protocolului adițional secret al Pactului Ribbentrop-Molotov (23 august 1939), în mod samavolnic la sfârșitul lui iunie 1940, după prăbușirea Franței invadate

⁵ Idem, *Cum s-a făcut Unirea Basarabiei*, Ed. Asociațiunii, Tiparul Tipografiei Arhidiecezane, Sibiu, 1925, p. 15.

⁶ *Ibidem*.

de Germania nazistă. Consecințele atât de nefaste pentru românii din stânga Prutului se resimt până astăzi, iar statul român poartă rușinea abandonării acestor provincii românești și a propriilor săi cetățeni în fața tăvălugului bolșevic fără să fi tras un foc de armă. De aceea autoritățile române au o responsabilitate și o datorie morală față de soarta prezentă și viitoare a Republicii Moldova și a fraților noștri de acolo. Niciun român adevărat, de oriunde ar fi el, nu trebuie să uite că Basarabia a fost o parte integrantă a Țării Moldovei până în 1812, când a fost înstrăinată de Rusia țaristă, dar a revenit în sânul țării mame în 27 martie 1918 în mod democratic. Prin urmare, Basarabia este un pământ românesc înstrăinat – prin dictatul forței unei puteri totalitare, care nu a ținut cont de voința românilor – asupra căruia poporul român „nici astăzi nu are dreptul de a renunța”.

Zugravul Constantinos de la Polovragi și teologia frescei sale

La șapte ani de la trecerea în veșnicie a
ÎPS Bartolomeu Anania

Nicoleta Pălimaru

Compoziția murală ce decorează pridvorul bisericii mănăstirii Polovragi, executată în anul 1713, înfățișând Muntele Athos în locul scenei Judecării de Apoi, cum indică erminia, aparține zugravului Constantinos, grec de origine, înzestrat cu o profundă conștiință artistică, influențat de Școala Athonită de pictură și un remarcabil exponent al picturii brâncovenești, cărui patrimoniul cultural românesc îi datorează mult.

Potrivit cercetărilor Eleonorei Costescu, aplecată cu atenție de geolog asupra acestei picturi unice în țara noastră și conferind totodată subtile interpretări, Muntele Athos de la Polovragi prezintă analogii cu varianta imprimată la Veneția în anul 1650, cercetătoarea susținând că este vorba despre o artă „situată într-un punct de echilibru între simplificarea extremă și virtuozitate, ce conduce spre naturalism”¹.

Pe vremea domniei lui Constantin Brâncoveanu – relatează Eleonora Costescu –, Ioan Comnenul, medic la curtea acestuia, a întreprins în 1698 o călătorie în Sfântul Munte, rezultatul fiind fructificat în scrierea unei cărți, care să-i ofere domnitorului Brâncoveanu o serie de informații și impresii culese nemijlocit. Acesta este și motivul pentru care, presupune Eleonora Costescu, faimosul zugrav Constantinos a executat pictura murală la Polovragi, ca pe „un fel de memento, o invitație la o călătorie pe care prințul nu a întreprins-o niciodată”².

Fresca de la Polovragi se remarcă prin introducerea peisajului în decorul fațadelor bisericilor, o constantă a picturii brâncovenești, cu mare putere de evocare. În reprezentarea de la Polovragi, colinele par a se uni cu cerul, iar potecile șerpuitoare ascendente fac legătura dintre mănăstiri, într-o tainică unire a umanului cu divinul. Cerul indică momentul inserării prin luna plasată în colțul din stânga, pierdută printre chiparoșii din depărtare. Avem o îmbinare între pictura peisaj și portret, unde personajele sunt micșorate perspectival, cu scopul de a evidenția trăirea ascetică, și au menirea de a însufleți clădirile și munții. Zugravul a optat pentru o scenă dinamică, și nu una statică, astfel că monahii sunt surprinși în mișcare.

Linia munților, în viziunea Eleonorei Costescu, semnifică un factor esențial prin imaginea de ansamblu și amintește „miniatura persană”, iar modul specific de a reda colinele denotă „un simț al ordinii și al măsurii”³. Sub acest raport, putem afirma că fresca de la Polovragi face trimitere și la complexele fresce ale palatului Topkapi din Constantinopol⁴.

Se știe că, în Orient, civilizația Persiei dezvoltă, în jurul secolului al V-lea î. Hr., deci cu mult înainte de nașterea Islamului, o mare pasiune pentru grădini, ca simbol al legăturii cu viața și al trecerii prin ea, după

cum se exprima V. Guroian⁵. Probabil că pictorul-zugrav de la Polovragi a cunoscut această tradiție a grădinii, căci sub pana lui, întregul Munte Athos devine o grădină, una a Maicii Domnului, ea însăși prezentă în această grădină. Geniul pictorului își găsește expresia maximă

„Maica Domnului și Sfântul Athanasie Athonitul”, pronartextul mănăstirii Marea Lavră, Sfântul Munte Athos, sec. XIX.

în zugrăvirea unei scene abia vizibile, a întâlnirii dintre Maica Domnului și Athanasie Athonitul, scenă cu care începe integrarea privitorului în spațiul pictural. Este vorba de vedenia Sfântului Athanasie și nu de o „reprezentare aequalitas”, admirabil transpusă de artist. În „Viețile celor care au zidit mănăstirile athonite”⁶, se re-

Sfântul îi cere Maicii Domnului săvârșirea unei minuni. Ea îi spune simplu să lovească cu bastonul în stâncă. Îndeplinind porunca, Sfântul lovește stâncă, iar aceasta izvorăște numaidecât apă.

Modul cum exprimă zugravul țâșnirea apei e de fapt o irupere a sacralului în spațiul athonit, și ține de o rafinată intuiție a lui, perceptibilă și la nivelul variațiilor de galben și al luminii. Sensibilitatea zugravului pentru culorile luminoase, precum și atenta distribuție a lor conferă ansamblului un caracter fascinant. Scena întâlnirii dintre Maica Domnului, care amprentează locul, și Sfântul Athanasie este de o maximă intimitate și intensitate, dar în același timp e subliniată distanța prin poziția ușor îndoită a corpului Sfântului Athanasie, înfățișat de la mijloc în sus, indicând astfel starea de totală uimire. Ceea ce se comunică privitorului e un „act vizionar”. Limbajul mâinilor întinse ale Maicii Domnului semnifică gestul îmbrățișării întregului munte, dar și a noastră ca privitori. Veșmintele Maicii Domnului, poziția verticală a trupului, lumina care învâluie ambele figuri subliniază apartenența la același nivel de realitate și alcătuiesc o veritabilă icoană, în care se concentrează teologia întregului Munte.

Transpunerea literară a frescei de la Polovragi în povestirea Pasarea măiastră de Valeriu Anania

În povestirea *Pasarea măiastră*, din volumul *Amintirile peregrinului apter*⁷, datată Văratec 7 nov. 1985, autorul amplifică sub aspect literar ceea ce zugravul Constantinos doar a sugerat artistic. Avem de-a face în narațiune cu o secvență ekphrastică, explicată prin gestul autorului de a desprinde silueta femeii din peisaj și de a-și imagina propriul dialog, prin intermediul personajelor, implicând astfel cititorul într-un prezent continuu. Femeia poartă un nume, Lița Panaghia, în sfera căruia se îmbină dimensiunea umană și cea divină, iar ocupația ei în mănăstire este „de a smulge iarba dintre lespezi” (p. 146), metaforă pentru tot ce se supune vremelniceii.

Extraordinara capacitate a autorului de a privi simultan două ipostaze ale Maicii Domnului și de a reda transferul de atribute este reliefată de constatarea că atâta vreme cât Lița Panaghia stă în mănăstire, femeia din frescă nu mai are aură.

Dacă zugravul a subțiat expresia feței și cromatică veșmintelor Maicii Domnului, lăsând doar lumina să vorbească, Valeriu Anania le accentuează, sporind taina: „toată îmbrăcămintea i se împânzea în creșteri și descreșteri de lumină, în împrumuturi de roșu și albastru... Fața, ușor veștedă, se lumina de ochii ei mari și neobișnuit de blânzi, care te învâluiau într-un amestec suav de bucurie și tristețe” (p. 147). Misterul este amplificat și de trăsăturile morale

reprezentative pentru Maica Domnului: „Muțenia femeii era mai degrabă o tăcere pecetluită de bună voie și purta în ea ceva din noblețea cuvântului care-și refuză degradarea, ceva din sfințenia cântului mut” (p. 148).

Finalul povestirii e tot o propensiune spre lumină. Plecarea Liței Panaghia din mănăstire îi lasă din nou posibilitatea peregrinului apter de a o privi transfigurată în Femeia din frescă: „Acum lavița era pustie și-mi era dor de Lița Panaghia și nu puteam s-o văd decât pe Femeia din Athos, deasupra, firavă sub cununa ei de lumină” (p. 155).

Sfântul Munte Athos, frescă din pridvorul Mănăstirii Polovragi, 1713.

latează episodul arătării Maicii Domnului călugărului Athanasie. Plecând spre Kareia pentru a cere sfat și ajutor, deoarece mănăstirea Marea Lavră, unde Sfântul Athanasie era stareț, se afla în lipsuri financiare, pe drum i s-a arătat Maica Domnului, cu care a purtat un dialog revelator, păstrat în tradiția Bisericii și care poate fi citit până astăzi de către pelerini în locul arătării, numit „Aghiasma Sfântului Athanasie”. Neîncercător în ceea ce vede,

⁵ Vigen Guroian, *Grădina ca parabolă teologică – meditații despre grădinarit*, traducere și postfață de diac. Ioan I. Ică jr. Deisis, Sibiu, 2011.

⁶ Cf. www.doxologia.ro, portal ortodox (accesat în 1 martie 2018).

⁷ Valeriu Anania, *Amintirile peregrinului apter*, Editura Limes, ed. a III-a, Cluj-Napoca, 2004.

¹ Eleonora Costescu, „La peinture murale des Pays Roumains (XVIIIe-XIXe)”, în *Actes du XVIIe congrès international des études byzantines*, Bucharest, 6-12 septembre 1971, Editura Academiei RSR, 1975, p. 540.

² *Ibidem*, p. 539.

³ *Ibidem*, pp. 540-541.

⁴ V. Stéfanos Yerasimos, *Kostantinopol, Istanbuls*, H.F. Ullmann, 2009.

Din rostirile Mitropolitului Bartolomeu...

Arhim. Andrei Coroian

Anul acesta, în data de 31 ianuarie s-au împlinit șapte ani de la mutarea la Domnul a vrednicului de pomenire Mitropolit Bartolomeu Valeriu Anania, iar în data de 18 martie, ziua nașterii sale, el ar fi împlinit nouăzeci și șapte de ani.

Opera sa teologică și literară, scrisă și rostită (referință făcând la cea omiletică) a fost scrisă de-a lungul a peste șapte decenii. În ea se găsesc expresii, propoziții sau fraze întregi care se dovedesc a fi balsam pentru suflet, asemeni apoftegmele Părinților de odinioară ai Bisericii. Ele sunt rodul cunoașterii și trăirii personale, ale unui suflet dăruit slujirii lui Dumnezeu. Cuvintele sale sunt vii. Ele luminează mintea, pacifică și întăresc inima, dar mai ales dăruiesc celui ce le citește sau le ascultă, spor în credință, pace sufletească, bucurie duhovnicească și multă speranță. Aceasta pentru că toate expresiile, cuvintele sau propozițiile rostite de mitropolitul Bartolomeu vin ca de la Dumnezeu, prin însuflarea Duhului Sfânt, dar ele sunt trecute prin gândirea și trăirea personală a autorului. Cu un cuvânt, poartă pecetea autenticității. Gândirea și lucrarea sa, fiind luminată, scăldată și întărită de Duhul Sfânt, poartă pecetea unei puternice conștiințe de sine.

Mitropolitul Bartolomeu a trăit o viață total asumată. A gândit, a vorbit și acționat liber, îngemănând simbiotic, într-o desăvârșită autodeterminare lăuntrică și un acut, absolut simț al responsabilității, în fața lui Dumnezeu și a istoriei.

A afirmat întotdeauna cu putere, propria sa poziție și atitudine, ca rezultat al unei convingeri proprii, a unei judecăți și deliberări realizate în forul său lăuntric. A luat atitudine fermă, luptând împotriva corupției și nedreptății sociale și a oferit soluții clare, răspunsuri limpezi în probleme vitale ale vieții bisericești și sociale, contemporană lui. Cuvintele și expresiile sale descoperă simbioza dintre o desăvârșită cunoaștere și o desăvârșită trăire, asumare existențială, care, după expresia Sfântului Maxim Mărturisitorul, relevă bărbatul desăvârșit. Astfel, cuvintele sale sunt vii, iar persoana sa o piatră vie și ziditoare în Biserica lui Hristos și societatea românească pentru deceniile și veacurile ce urmează. Când mitropolitul Bartolomeu împlinea 80 de ani, actualul patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, Preafericitul Părinte Daniel, îl numea „un artist-liturg și un misionar-mărturisitor”, sintetizând în această dublă sintagmă lucrarea, persoana și personalitatea sa. Adevărul teologic al cuvântului scris și vorbit de mitropolitul Bartolomeu, este pătruns deodată și de frumusețea artistică și literară. De aceea cuvintele teologice, despre credință, suferință, cruce, lumină, înviere, veșnicie, odihnesc sufletul și mintea și prin frumusețea și poezia limbii, prin desăvârșirea exprimării literare. Într-un recent studiu, eseistul Răzvan Codrescu, îl numește pe mitropolitul Bartolomeu Anania: „patriarhul rostirii românești”...

Personalitatea și cuvintele mitropolitului Bartolomeu sunt un izvor de lumină, de putere, prin care se arată puterea și roadele Duhului Sfânt, în armonia iubirii, a păcii, bucuriei, a răbdării, a tăriei, a bunătății, blândității, înțelegerii, dreptății și credinței (cf. Galateni 5, 7).

Dintre multele cuvinte luminoase, ziditoare și vindecătoare, inserate în opera scrisă și vorbită a Mitropolitului nostru, am ales o primă parte, pe care le înșiruim în rândurile ce urmează.

Lumina: „Dumnezeu este lumină! Când a creat lumea, lumina a fășnit din El (soarele l-a creat abia în ziua a patra) și a invadat haosul, pentru că nu a vrut să creeze lumea în întuneric, ci în lumină...”

Mântuitorul Hristos purta întru Sine lumina Tatălui, pentru că era de o ființă cu El... Dar și-a ascuns-o, vrând să Se arate Om ca noi...

La schimbarea la Față, (însă) El a lăsat lumina să se vadă și deodată S-a făcut lumină și izvor de lumină...”

Singurătatea / însingurarea: „Eu deosebesc între singurătate și însingurare. Adică a fi singur, a te lăsa alții singur, ceea ce poate fi o dramă, sau a voi să fii singur. Eu am avut în viață această experiență și știu ce înseamnă singurătatea închisorii, a celei, în care cu fiecare zi care trece, ai impresia că lumea se îndepărtează de tine... Însingurarea este reacția ecologică a spiritului, care este poluat în timpul vieții obișnuite din toate părțile, mai ales cu aceste mijloace de comunicare, cu bombardamentul informațional, și atunci spiritul realmente este strivit”. Poezia *În Singurătăți:* „Suflete te-am luat aici cu mine, în singurătățile senine, unde nu-i aproape nici departe, nici fiorul gândului de moarte...”

Rugăciunea: „Am aflat și eu, ca voi toți, că în sfârșit Ilie Ilașcu a fost eliberat și m-am bucurat și l-am mulțumit lui Dumnezeu!... Așa cum știți, noi împreună, în această catedrală, ne-am rugat pentru el duminică de duminică, sărbătoare de sărbătoare... Ne-am rugat cu gândul ca Dumnezeu să facă ca un condamnat la moarte nevinovat să fie eliberat... Dar scopul nostru principal a fost acela ca el să nu se simtă singur!”

Rugăciunea de mijlocie (Deisis): „În singurătate, știi ce te salvează?... Pe lângă cultură, te salvează credința în Dumnezeu și faptul că tu te rogi pentru alții și știi că și alții se roagă pentru tine. Acest lucru se simte... Așa cum nevăzătorii, orbii primesc un simț în plus, tot așa și condamnații la singurătate capătă simțuri în plus... Simțul acesta te călăuzește și te învață să știi că alții se roagă pentru tine... Și nu numai în viață, ci și după moarte...”

Să vă povestesc ceva din experiența mea: După ce am ieșit din închisoare, am fost chemat de un fost camarad de al meu de suferință (Ioan Ianolide), care făcuse șaisprezece ani de temniță. M-a chemat pe mine și pe încă un părinte arhimandrit de la patriarhie... Eram prieteni, ne spuneam tu încă din închisoare... L-am găsit pe pat și a spus: *Lată, am cancer și urmează, după diagnosticul medicilor, ca peste câteva zile să mă mut la Domnul... (era foarte credincios) și v-am chemat să stăm de vorbă și să-mi iau rămas bun... Vă asigur că m-am spovedit, m-am împărtășit... Și ne-a vorbit vreme de un ceas și jumătate, poate mai mult... și în final ne-a spus: Dragii mei, sunteți preoți amândoi, eu mă duc dincolo, dar voi să vă rugați pentru mine... Căci dacă o să vă rugați, eu o să simt acest lucru...!*

Spovedania: „Spovedania se face în fața lui Dumnezeu, preotul este martorul Lui... Iertarea o primești de la Dumnezeu prin duhovnic...”

Iertarea: „Legea iertării (iertarea) este fiica bună a iubirii. Iertarea noastră de către Dumnezeu este condiționată de iertarea de către noi, a aproapelui nostru”.

Împărtășirea: „Este bine de știut că împărtășania nu este o poruncă, ci trebuință; mai precis este un dar divin care corespunde unei trebuințe umane. Sfintele Taine sunt hrana sufletului... Apropiată-vă! Este poftire, nu un ordin... Creștinul, căruia îi e foame și sete de Hristos, răspunde poftirii. Îndemnul preotului e clar, dar într-un fel condiționat: apropierea trebuie făcută cu frică de Dumnezeu, cu credință și cu dragoste...”

Bunătatea: „Bunătatea lui Dumnezeu este infinită, dar totuși, (față de noi) ea este condiționată de bunătatea noastră față de semenul nostru”.

Credința: „Cred Doamne ajută necredinței mele !... este cea mai frumoasă și mai adâncă definiție care a fost dată vreodată credinței. Nici chiar Sfântul Apostol Pavel, care definește credința ca «ființarea celor nădăjduite și adevărarea celor nevăzute», nu cuprinde atâta omenesc într-însa.”

Viața: „Viața, în puterea ei desăvârșită, nu este aceasta pe care o trăim toți între leagăn și mormânt, ci aceea care se manifestă prin înviere, căci numai învierea biruiește moartea și-i tăgăduiește puternicia...”

Moartea: „Se spune în modul obișnuit că moartea este năprasnică, violentă și naturală. Dacă este naturală, de ce ne e frică de ea? Moartea nu este naturală, este plata (consecința) păcatului. Moartea este un accident în creație, ea nu este creată de Dumnezeu. Dumnezeu a creat viața, lăsând omului libertatea de a o crea (moartea), cu «binevoitorul» concurs al diavolului...”

Libertatea: „Libertatea adevărată este în interiorul lui Dumnezeu! Libertatea adevărată este aceea să te știi rob (ascultător și supus) al lui Dumnezeu în interiorul libertății Lui”. **Unirea:** „Unirea din 1859 și aceea din 1918 au reprezentat într-adevăr un mare succes politic al națiunii române. Dar marea frumusețe constă mai ales în bărbăția

cu care românii din Moldova și Transilvania au știut să-și înfrângă o mândrie legitimă, de dragul cauzei comune a întregului neam”.

Tradiția: „Tradiția?... Pânză de apă subterană, care leagă și-nrudește fântânile lumii... Astupă-i puțurile, va răbufni în izvoare...”

Colinda: „Mai înaintea icoanei rituale și a oficiului liturgic, colinda cântă la fereastră și-L vestește pe Dumnezeu-Pruncul... În credință, în datină, copiii sunt înaintemergătorii preoților și, poate, cei mai autentici ambasadori ai veșnicului Betleem...”

Epifania: „Epifania, Teofania, Botezul sau Arătarea dumnezeirii Domnului, nu este altceva decât cadrul cosmic în care S-a revelat Sfânta Treime... Fiul în apă primind botezul. Duhul Sfânt coborând în chip de porumbel... Iar glasul de tunet al Tatălui mărturisind din cer: Acesta este Fiul Meu cel Iubit, întru El am binevoit”.

Lacrimile: „Patriarhul [Justinian] dădea fiecăruia, pe rând, câte o cană de pământ șmălțuit, plină de cireșe și cu o lumânare înfipă-n mijloc, aprinsă; alături de un pachetel de colivă...”

Datina era frumoasă și răspânda în jur o mireasmă tare, a vetrelor de obârșie... Pe fiecare ofrandă, Patriarhul, rostea spre pomenire, un nume: «Miron Patriarhul... Nicodim Patriarhul... Valerie Arhiereul...»

La un moment dat, puse cana și coliva în mâinile lui Arghezi: «Iosif Mitropolitul»...

Maestrului i se umplură ochii de lacrimi și-i sărută Patriarhului mâna...”

Liturghia: „E bine să știți că în tradiția răsăriteană avem o Liturghie a Sfântului Ioan Gură de Aur și o Liturghie a Sfântului Vasile. Ele nu sunt două Liturghii, ci una singură, redactată în două versiuni foarte apropiate (deci cu foarte puține deosebiri, mai ales în rostirile de taină), redactate de cei doi Părinți, după una mai veche și mai simplă, numită Liturghia Sfântului Iacob.

Există însă și o a doua, numită Liturghia Darurilor mai înainte sfințite sau a Sfântului Grigore Dialogul, care, având o structură cu totul specială, este oficiată numai în anumite zile din Postul Mare”.

Interludiu liturgic: „Așa cum într-o simfonie, trecerea de la o temă la alta se face printr-un interludiu, care preia motivele melodice din cea veche și anunță motivele care urmează, tot astfel simfonia liturgică își are interludiile ei, cum este aceasta de acum, ectenia de după sfințirea darurilor, care face legătura între epicleză și cuminecare...”

Suferința: „Există pe lume suferințe care se nasc din păcat, cum ar fi aceea a unui alcoolic desfrânat, care-și degradează trupul și ajunge la spital; și există suferințe care se nasc din iubire, cum ar fi aceea a unui bărbat care s-a aruncat în flăcările unui incendiu pentru a salva viața unui copil și ajunge la spital. Între acestea două există o lege: suferința păcatului (adică cea cauzată de păcat) nu poate fi răscumpărată decât printr-o altă suferință, cea a iubirii (adică izvorâtă din iubire)”.

Jertfa: „Suferința (din iubire) răscumpărătoare se numește jertfă. Toate patimile Domnului: sudorile de sânge, palmuirile, scuipările, bătăile, biciuirea, cununa de spini, drumul Golgotei, răstignirea, moartea pe cruce, toate la un loc alcătuiesc Jertfa de bună voie, prin care iubirea și suferința lui Hristos ne-au răscumpărat pe noi din suferința păcatului.

Așadar jertfa, suferința din iubire, este cheia izbăvirii din suferință sau, pe măsura asumării, măcar aceea a îndulcirii și ameliorării ei”.

Iubirea (divină) sau Jertfa Domnului: „Suferința totală, curată, cinstită (refuzul băuturii anestezice) a Domnului, Care Își dă duhul în cumplite dureri, iertându-i din inimă pe răstignitorii Lui, certifică dumnezeirea lui Iisus, dar mai ales iubirea nesfârșită a lui Dumnezeu față de noi, oamenii.

Dacă misiunea Domnului s-ar fi oprit la Evanghelie, jertfă și moarte, atunci noi, creștinii, am avea parte doar de tristețe și lacrimi... Dar nu, nu s-a oprit aici!

Toate acestea aveau un singur drum și mergeau către unul și același deznodământ: Învierea!”

Crucea lui Hristos: „Crucea este pentru noi, creștinii, un semn, un simbol și o putere... Semnul distinctiv sau steagul creștinilor, simbolul iubirii și jertfei lui Hristos și puterea biruinței Lui. Biruința asupra morții, asupra lui satan și asupra iadului...”

Învierea Domnului: „Învierea Domnului este mai mult decât un eveniment: este o lucrare. Domnul nu a murit pentru a învia, ci pentru ca, prin înviere, să-i elibereze pe oameni din robia morții. Prin Învierea Sa, Domnul S-a făcut începătură, model și arhetip al propriei noastre învierii...”

Cuvintele «Hristos a Înviat!» adună întru ele întreaga istorie a mântuirii, precum un bulgăr de diamant întregul zbucium multimilenar la pământului... La început a fost un salut, apoi devenit o rugăciune, dar este mai mult decât atât: Este o mărturisire de credință!”

Fericirea veșnică: „Noi îi iertăm pe cei ce ne prigonesc, pentru că ei nu cred în fericierea veșnică... Fericirea veșnică va fi a noastră, nu a lor, pentru că noi credem în ea”.

Mitropolitul Bartolomeu Anania, în arhiva Departamentului Cultelor (între anii 1956-1961)

Drd. Silviu-Constantin Nedelcu

Ln urmă cu un aproape un an, mă aflam la Arhivele Naționale ale României în căutare de material documentar pentru teza mea de doctorat, mai precis, cu privire la cenzura presei bisericești ortodoxe în timpul regimului comunist. În fondurile consultate de mine, MCA. Studii (Ministerul Cultelor și Artelor. Studii), MCA (Ministerul Cultelor și Artelor), respectiv CPT (Comitetul pentru Presă și Tipărituri), am dat peste câteva dosare unde era menționat numele Mitropolitului Bartolomeu Anania. Deși nu făcea parte din cercetarea mea persoana Mitropolitului Bartolomeu Anania, o curiozitate nestăvilită m-a împins să cercetez și acele dosare unde apărea și numele său. Nu mare mi-a fost mirarea când am descoperit lucruri mai puțin cunoscute de mine despre Mitropolitul Bartolomeu, și nu numai. Am aflat cu stupeoare, nu doar că fusese bibliotecar al Palatului Patriarhal¹, ba mai mult, că a întocmit și o listă, redactată în 18 decembrie 1952, cuprinzând un număr de 1296 de titluri de cărți românești tipărite înainte de anul 1870².

În afară de lista respectivă cu cărți³, am mai găsit în arhiva Departamentului Cultelor un număr de șapte documente unde este menționat Mitropolitul Bartolomeu⁴, pe care le voi reda în ordine cronologică: 1) Adresa nr. 97 din 27 februarie 1956 a Patriarhului Justinian Marina către Ministrul Cultelor, Acad. Prof. Petre Constantinescu-Iași, pentru aprobarea plecării la Sofia a Arhidiacônului Vartolomeu Anania, în vederea unor cercetări documentare⁵; 2) Nota din 10 martie 1956 a Ministerului Cultelor, privind pe călugărul Anania Bartolomeu, bibliotecar șef la Administrația Patriarhală B. O. R.⁶; 3) Adresa nr. 209 din 11 aprilie 1956 a Patriarhului Justinian Marina către Ministrul Cultelor, Acad. Prof. Petre Constantinescu-Iași, pentru aprobarea plecării la Sofia a Arhidiacônului Vartolomeu Anania, în vederea unor cercetări documentare⁷; 4) Descrierea lui Vartolomeu Anania, alături de personalul Arhiepiscopiei Bucureștilor⁸; 5) Menționarea lui Bartolomeu Anania, bibliotecarul palatului patriarhal, în legătură cu articolul lui Andrei Scrima din cotidianul *Reforme* de la Paris⁹; 6) Referatul din 11 mai 1959 al lui Matei Ilie, împuternicitul de la Culte al regiunii Ploiești, cu privire la procesul din 7-9 mai 1959, din care făcea parte și Bartolomeu Anania¹⁰; 7) Notă din 25 mai 1959 privind reacția Patriarhului Justinian față de arestarea preoților¹¹.

În documentele respective, Departamentul Cultelor sau *Securitatea preoților*, după cum mai era numită în perioada comunistă, a încercat prin orice mijloc posibil să altereze și să compromită trecutul și personalitatea Mitropolitului Bartolomeu, așa cum voi arăta în continuare, atribuindu-i-se fapte care nu-i aparținuseră de fapt.

¹ Acesta a fost numit de Patriarhul Justinian Marina (1948-1977) ca bibliotecar-șef pentru a reorganiza biblioteca Palatului Patriarhal, unde a funcționat în perioada 1952-1958, până în anul 1958, când a fost arestat.

² Listă se intitulă *Tablou de cărți române editate până la 1870* cf. ANIC, București, fondul Ministerul Cultelor și Artelor. Direcția Studii, dosar nr. 72/1952, ff. 83-125.

³ Pe 18 mai 2017 am participat la întrunirea *Secțiunii Carte veche. Conservare. Restaurare* din cadrul Asociației Bibliotecarilor din România (ABR), eveniment desfășurat la Biblioteca Națională a României, unde am susținut referatul intitulat *Contribuții la istoricul bibliotecii Palatului Patriarhal. O listă inedită redactată în 18 decembrie 1952, cu cărți românești tipărite înainte de anul 1870*. Varianta extinsă a referatului prezentat de mine va fi publicat în *Revista Română de Istorie a Cărții*, editată de Biblioteca Națională a României.

⁴ Aici nu am inclus și corespondența dintre Mitropolitul Bartolomeu, pe când se afla în SUA, și Patriarhul Justinian din anii '70.

⁵ ANIC, București, fondul Ministerul Cultelor și Artelor, dosar nr. 5/1955, f. 213.

⁶ ANIC, București, fondul Ministerul Cultelor și Artelor, dosar nr. 5/1955, f. 210.

⁷ ANIC, București, fondul Ministerul Cultelor și Artelor, dosar nr. 5/1955, ff. 211-212.

⁸ ANIC, București, fondul Ministerul Cultelor și Artelor, dosar nr. 5/1957, ff. 63-64.

⁹ ANIC, București, fondul Ministerul Cultelor și Artelor, dosar nr. 5/1957, ff. 56-58.

¹⁰ ANIC, București, fondul Ministerul Cultelor și Artelor, dosar nr. 2/1959-1961, ff. 47-48.

¹¹ ANIC, București, fondul Ministerul Cultelor și Artelor, dosar nr. 2/1959-1961, ff. 45-46.

Astfel, eticheta de legionar¹², care va apărea și în fișa sa matricolă penală, îl va urmări toată viața, deși atât în *Memoriile* sale, publicate la Editura Polirom din Iași (ediția I – 2008, ediția a doua – 2011), cât și în *Procese verbale de interogator (iunie 1958 – mai 1959)*, ediție critică îngrijită de profesorul Aurel Sasu, și apărută în 2017 la Editura Casa Cărții de Știință din Cluj-Napoca, reiese în mod clar faptul că Mitropolitul Bartolomeu nu a fost legionar propriu-zis, ci doar avusese, ca numeroase alte vârfuli ale generației sale, o anumită simpatie punctuală legată de mișcare, de factură mai degrabă spirituală, iar nu efectiv politică, în mod pasager și la o vârstă destul de fragedă, poziția lui ulterioară fiind mult mai nuanțată, distanțându-se explicit de această stigmatizare fabricată de comuniști, care l-a urmărit toată viața.

Primul document din arhiva Departamentului Cultelor este o adresă cu nr. 97 din 27 februarie 1956, din partea Patriarhului Justinian Marina către Acad. Prof. Petre Constantinescu-Iași, Ministrul Cultelor, semnată de secretarul acestuia, Preotul Nițșor Cazacu. În acest document i se reamintește Ministrului Cultelor de adresa nr. 948 din 31 octombrie 1955 prin care se solicita aprobarea plecării la Sofia, în Bulgaria, a Arhidiacônului Vartolomeu Anania însoțit de Diaconul Ioan Iufu, în vederea cercetării documentelor istorice cu privire la viața Asăneștilor, pentru a alcătui o lucrare dramatică cu titlul *Asanii*, care fusese solicitată de conducerea artistică a Teatrului Armatei din București.

Al doilea document reprezintă o notă a Ministerului Cultelor, datată în 10 martie 1956, care este o descriere a călugărului Anania Bartolomeu, bibliotecar șef la Administrația Patriarhală. Nota respectivă are două părți: 1) informații cu privire la biografia sa; 2) orientările politice. Nu voi insista asupra biografiei Mitropolitului Bartolomeu, îndeosebi cunoscută, decât asupra unui aspect care este menționat acolo, și anume: „din 1948 pînă în prezent a funcționat la Administrația Patriarhală și la Institutul Teologic București în calitate de: intendent, inspector pentru mînăstiri, asistent și în prezent bibliotecar șef”¹³. În ceea ce privește orientările sale politice, sunt consemnate următoarele lucruri: „Din punct de vedere politic: - A fost legionar notoriu și a colaborat la reviste legionare și ziare pro-legionare; - Afirmativ ar fi participat la rebeliune; - În timpul regimului lui Antonescu a colaborat și scris la săptămînalul lui Nichifor Crainic; - În 1942 s-a descoperit în podul chiliilor de la M-rea Antim, un depozit de cărți și materiale legionare, precum și arme. Cercetările au arătat că acestea ar fi fost depozitate de acolo de către Anania Bartolomeu și ieromonahul Grigore Băbuș. Au fost arestați împreună cu un oarecare colonel, dar după o lună au fost eliberați datorită unor protecții. După unele informații ar fi fost protejați de membrul de securitate din Poliția Capitalei, Vasilache, fratele călugărului Vasile Vasilache; - În anul 1946, ca student la medicină, a făcut parte din conducerea mișcării naționaliste studențești, care a organizat tulburările dela căminul studențesc «Avram Iancu» din Cluj. Din această cauză a fost exmatriculat și urmărit, el ascunzîndu-se prin diferite mînăstiri; - În serviciul Patriarhiei, datorită încrederii de care se bucură la Patriarh, a sprijinit promovarea unor elemente legionare ca: pr. călugăr Ghenoiu Gheorghe, Ștefan Diomid, Teofil Pandele și alții”¹⁴. Aceasta este una dintre primele fișe de evidență ale Mitropolitului Bartolomeu Anania, din arhiva Departamentului Cultelor, care urmăreau incriminarea și îndepărtarea acestuia, din anturajul Patriarhului Justinian.

Al treilea document este Adresa nr. 209 din 11 aprilie 1956, semnată de însuși Patriarhul Justinian Marina către Ministrul Cultelor, Acad. Prof. Petre Constantinescu-Iași, în care se reamintește, pentru a treia oară, și este solicitată aprobarea plecării la Sofia a Arhidiacônului Vartolomeu Anania însoțit de Diaconul Ioan Iufu, în vederea documentării pentru piesa de teatru *Asanii*.

Al patrulea document îl constituie o listă nesemnăată cu descrierile unor angajați ai Arhiepiscopiei Bucureștilor, colaboratorii Patriarhului Justinian Marina cu „pete la dosar”, care se aflau în atenția Departamentului Cultelor, și ai Securității, cu siguranță. Lista cuprinde o serie de nouă persoane, și anume: 1) Pr. Alex Zamfirescu – consilier al sectorului economic; 2) Pr. Marcel Mihăescu; 3) Marinescu-Pașoi – funcționar cu aprovizionarea șantierelor; 4) Amiralul Gheorghiu – funcționar la serviciul tehnic-construcții; 5) Inginerul Gh. Bălănescu; 6) Pr. Stan C. Dimancea – consilier la sectorul cultural și redactor responsabil al revistei *Glasul Bisericii*; 7) I. ... (indescifrabil) – funcționar la fabrica de lumînări; 8) Vartolomeu

¹² Această catalogare a unei persoane în perioada comunistă, și nu numai, era similară cu aceea de *origenist*, în perioada Imperiului Bizantin.

¹³ ANIC, București, fondul Ministerul Cultelor și Artelor, dosar nr. 5/1955, f. 210.

¹⁴ *Ibidem*, f. 210^v.

Anania; 9) Preotul Nițșor]. Cazacu – secretarul Patriarhului. Mitropolitul Bartolomeu apare prima dată menționat în descrierea preotului consilier Stan Dimancea, afirmându-se despre el următoarele: „el (Pr. Stan C. Dimancea, n. n.), împreună cu V. Anania, sînt cei care îl îndeamnă pe Patriarh să aibă acele ieșiri naționaliste”¹⁵. În descrierea lui Bartolomeu Anania sunt menționate următoarele informații: „călugăr bibliotecar al Patriarhului. A fost legionar și în anul 1946 sau 1947 a fost conducătorul studenților din Cluj care au organizat rebeliunea și luptele sîngeroase cu studenții maghiari, la căminul cultural Avram Iancu. A fost arestat în iunie 1949 și Patriarhul personal a mers la Consiliul de Miniștri, unde a obținut eliberarea lui”¹⁶. Pe lângă faptul că miza principală, analizând lista amintită, nu erau persoanele incluse în ea ci Patriarhul Justinian, despre care trebuia să se demonstreze faptul că se înconjura de „elemente” legionare și potrivnice regimului comunist, acest document ne mai arată metodele folosite de funcționarii Departamentului Cultelor în incriminarea persoanelor considerate indezirabile regimului, printre care și Bartolomeu Anania.

Al cincilea document analizat este prezentarea unui articol scris de călugărul Andrei Scrima, și care a apărut în cotidianul *Reforme* de la Paris sub titlul *Biserica Ortodoxă Română sau miracolul rugului aprins*. Menționarea lui Bartolomeu Anania se face la final, unde este consemnat faptul că, alături de „Andrei Scrima, cît și călugărul Sandu Tudor (Agathon Daniil) și profesorii I. G. Coman, T. M. Popescu și D. Stăniloae, oameni din anturajul patriarhului”¹⁷, acesta face parte dintre „vîrfurile cele mai reacționare ale clerului ortodox”, împreună cu Tit Simedrea, fost mitropolit al Bucovinei, preotul N. M. Popescu, fost profesor al ex-regelui Mihai, călugărul Benedict Ghiuș de la catedrala patriarhală, călugărul Bartolomeu Anania, bibliotecarul palatului patriarhal, ș.a.”¹⁸. Așadar acesta era considerat de către Departamentul Cultelor, alături de mari teologi ai Bisericii Ortodoxe Române, ca fiind unul dintre vârfuli „cele mai reacționare ale clerului ortodox”.

În finalul referatului întocmit de Matei Ilie, împuternicitul de la Culte al regiunii Ploiești, în data de 11 mai 1959, cu privire la procesul din 7-9 mai 1959, din care făcuse parte și Bartolomeu Anania, care primise 25 de muncă silnică, este consemnată următoarea propunere: „eu propun ca, conducerea Departamentului să ia legătura cu organele de stat în drept – centrale, pentru a cunoaște toate aceste aspecte”¹⁹ și mai ales pentru a se cunoaște de conducerea noastră cine sînt persoanele de la conducerea bisericească, activitatea lor și cum se lucrează în cadrul Arhiepiscopiei și patriarhiei, cum sînt sprijinite elementele legionare de conducerea bisericească”²⁰. De-aici, ca și din documentul anterior reiese faptul că ținta Departamentului nu era doar călugărul Bartolomeu Anania, ci în mod special toate persoanele din anturajul Patriarhului Justinian.

Ultimul document este Notă din 25 mai 1959 privind reacția Patriarhului Justinian față de arestarea preoților și călugărilor, unde Patriarhul Justinian ar fi afirmat despre asta că „acestea sînt numai provocări trochiste”²¹, cel care a întocmit documentul concluzionînd astfel: „această afirmație se interpretează ca o solidarizare a Patriarhului cu cei condamnați”²².

În urma analizării documentelor menționate mai sus, am ajuns la următoarele concluzii: 1) Mitropolitul Bartolomeu Anania a intrat în „atenția” Departamentului Cultelor, din cauza dosarului său care nu era „curat”, fiind catalogat eronat, în mod intenționat, ca fiind legionar; 2) El fusese descris ca fiind unul dintre cele mai reacționare vârfuli ale clerului ortodox; 3) Adevărata țintă nu era doar acesta, ci în mod deosebit Patriarhul Justinian, la care s-a încercat să se atenteze și prin trecutul colaboratorilor săi.

Principala metodă folosită atât de Securitate cît și de Departamentul Cultelor, pentru compromiterea și discreditarea membrilor Bisericii Ortodoxe Române, după cum reiese în urma documentelor analizate, a fost catalogarea acestora ca fiind legionari, chiar și atunci când acest lucru nu era adevărat, așa cum s-a întîmplat în cazul Mitropolitului Bartolomeu Anania, profesorului Teodor M. Popescu, și altor mulți teologi sau clerici ai Bisericii Ortodoxe Române, care au fost arestați, aducându-li-se acuzații false, mincinoase, și au fost întemnițați sau, unii dintre ei, omorâți pe nedrept, în închisorile din timpul regimului comunist din România.

¹⁵ ANIC, București, fondul Ministerul Cultelor și Artelor, dosar nr. 5/1957, f. 64.

¹⁶ *Ibidem*, f. 64.

¹⁷ ANIC, București, fondul Ministerul Cultelor și Artelor, dosar nr. 5/1957, f. 58.

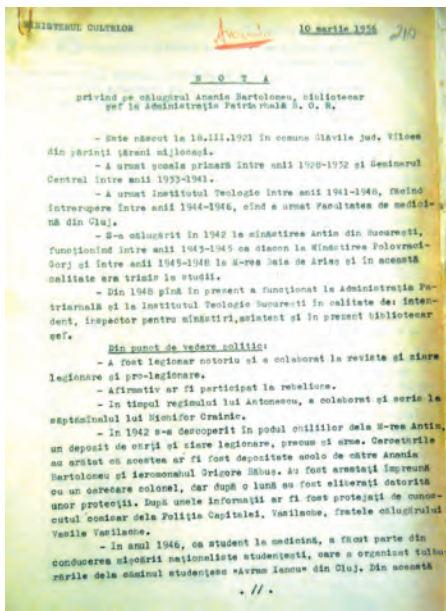
¹⁸ *Ibidem*, f. 58.

¹⁹ Anterior fusese precizat faptul că „la Arhiepiscopia București se află în munci de răspundere legionari cu activitate bogată pe această linie, că însăși (sic!) conducătorul bisericii avînd cunoștința că sunt legionari i-a promovat în posturi și toată această situație a favorizat și favorizează activitatea legionarilor ce se află îmbrăcați în haine preoțești sau sutană călugărească” cf. ANIC, București, fondul Ministerul Cultelor și Artelor, dosar nr. 2/1959-1961, f. 48.

²⁰ *Ibidem*, f. 48.

²¹ *Ibidem*, f. 46.

²² *Ibidem*, f. 46.

In memoriam - Preotul Ioan Mureșan (25 Februarie 1951 – 22 Mai 2016)

Nastasia Cozar

Lentru că în data de 25 februarie a fost ziua de naștere a preotului Ioan Mureșan, fost paroh în comuna Negreni, județul Cluj, nu puteam să nu ne exprimăm adâncă durere pe care o simțim de la plecarea lui din această lume la Domnul. Pierderea sa este ireparabilă și a lăsat un gol imens în sufletele noastre.

Fire inteligentă și sociabilă, a știut să aprecieze cu discernământ valorile morale și spirituale, purtând discuții bine argumentate atunci când găsea interlocutorul potrivit. A știut să găsească cuvinte de încurajare și de prețuire pentru fiecare dintre enoriași, indiferent de pregătirea, starea materială sau convingerile lui religioase. Era mentorul, părintele și prietenul tuturor. A fost un om generos, care a găsit întotdeauna liantul de care avea nevoie comunitatea, fiind respectat de toți.

Locuitorii (cetățenii) comunei Negreni vorbesc și își amintesc de el ca fiind un bărbat falnic și impunător, care i-a cucerit prin inteligența, erudiția și farmecul său, fiind îndrăgît și respectat de către toți locuitorii comunei și Protopopiatul Huedin, pentru aleasa cultura pe care o avea. Era apreciat de asemenea și de Înalț Preasfințitul Arhiepiscop și Mitropolit Andrei Andreicuț, care a făcut mai multe vizite în Parohia Negreni.

Îi plăcea să încante sufletele și mințile recitind poezii din marii clasici români sau dând pilde de îndreptare și iluminare, pe care le rostia cu măiestria și totodată eleganța omului educat, ce a depășit barierele gândirii obișnuite fără inhibiții și lamentări ieftine. A fost un om harnic, activ, care a îndrăgît oamenii, lăsând în urmă realizări remarcabile peste tot pe unde a slujit.

S-a implicat cu multă pasiune în activitatea școlară, ca profesor de religie. A prețuit ca nimeni altul dansurile și obiceiurile locale. Așa cum spunea primarul comunei Negreni, Manea Dorin Constantin, părintele și-a învățat enoriașii să prețuiască valorile, tradițiile, „îndemnându-ne să purtăm cu mândrie straiete populare”, cărora le acorda un loc de cinste în zestrea poporului român. A iubit vânătoarea și pescuitul, dar mai presus de acestea, „a trăit bucuria omului simplu de-a fi în mijlocul naturii, în care s-a regăsit întotdeauna”.

Bunul prieten și frate întru Hristos, părintele Mircea Dejeu, la parastasul de un an l-a caracterizat prin următoarele cuvinte: „Părintele Ioan s-a numărat printre *cei mai de seamă preoți și cărturari*, nu numai din Parohia Negreni și Protopopiatul Huedin, ci de pe întreg cuprinsul Eparhiei noastre. Viața și-a dăruit-o, cum spune Sfânta Scriptură, «din straja dimineții și până-n noapte», luminării și îndrumării păstoritorilor pe calea mântuirii, alinării sufletelor celor bolnavi și vârstnici, educării celor tineri. S-a distins printr-o *cultură impresionantă și prin harul acela de excepție* care făcea din fiecare cuvânt al său izvor pentru sufletele însetate de adevăr și de frumos, atât ale enoriașilor cât și ale tuturor celor care l-au cunoscut și ascultat. Asemeni unui artizan, *el culegea înțelepciune din «Cartea Cărților» și din vastitatea bibliotecii, din cultura română și cea universală*, pentru a face din fiecare slujbă pe care o oficia un moment de aleasă sărbătoare. A fost un *orator autentic* în zona noastră. Printre multele daruri cu care l-a înzestrat Dumnezeu, aș aminti: *a fost un duhovnic dedicat, un prieten devotat, a avut o voce de aur, cu care ne mângâia sufletele atât la sfânta biserică, dar și în diferite alte ocazii – așape cu colegii și prietenii*. Părintele Mureșan, s-a mai distins încă printr-o podoabă, tot mai rar întâlnită în zilele noastre: **modestia**. La el aceasta era una autentică, profund simțită, sinceră, nu trucasă și jucată în funcție de conjuncturi, contexte sau spectatori. De multe ori, când îl priveam, mai ales când purta o barbă bogată, ninsă de ani, eram convinși că am *înaintea ochilor chipul unui apostol autentic, un apostol al satului ardelenesc contemporan, iar când era îmbrăcat în costum național, parcă vedeam un dac coborât de pe Columna lui Traian*. Sufletul lui va rămâne la temelie vieții spirituale a Parohiei Negreni, ca și trupul Anei lui Manole în zidurile Mănăstirii de la Curtea de Argeș”.

De asemenea, „vorba lui simplă și caldă, sfatul lui cel plin de înțelepciune va rămâne ca o miere duhovnicească, hrană pentru cel flămând la suflet și dulcețată pentru cel amărât cu inima”, spunea preoteasa Mariana Dejeu.

Sunt greu de exprimat în cuvinte adâncă recunoștință și simțăminte pe care i le purtăm în inimă. După cum spunea Sfântul

tului Ioan Iacob Romanul, Hozevitul: „Te-ai dus în lumea veșniciei / În locuri pline de verdeață / Și ne-ai lăsat pe noi, sărmanii / Ne-mângâiați aici în viață! // Acolo nu mai ai durere, / Nici întristare, nici suspin; / Acolo-i veșnic primăvară / Și cerul pururea-i senin // Comoara bunătății tale / Am prețuit-o prea puțin, / Pentru aceasta azi ne vine / Amărăciune și suspin”.

Actualul preot paroh din Negreni, părintele Marian Văcariu, la Parastasul de pomenire de un an și la cel din 25 februarie 2018 a rostit de asemenea alese cuvinte de apreciere la adresa părintelui Mureșan, regretul că acesta nu mai trăiește, căci ar fi avut multe de învățat de la dânsul și ar fi slujit cu drag împreună la Sfânta Biserică din Negreni. La sfârșitul slujbei de parastas de anul acesta Părintele a încheiat citind o poezie, intitulată „Părintele Ioan”, scrisă de unul dintre colegi, Marius Moldovan, preot paroh în localitatea Ticu, despre părintele Ioan din Negreni: „În satul de la margini de hotar, / În primăvară timpurie, / S-a stins un om ce se chema Ioan, / Preot cucernic și om de omenie. // Rămâne-n urma lui tot ce-i frumos, / Clădit prin muncă și sudoare. / Și amintiri rămase-au multe / Și dulcea lui cântare. // El a plecat. Și trist rămâne satul... / Și oameni plâng, făcându-i parastasul, / Stropind cu vin lângă mormânt / Cu crini și trandafiri împodobit. // O primăvară timpurie / Cu flori de busuioc și cu bujori! / O viață are omul, ce seamănă cu tine / Și-apoi se duce iar spre veșnicie”.

Mulțumim tuturor credincioșilor din Parohia Negreni, pentru respectul și aprecierile față de „bunul lor păstor”, pentru sincerele și frumoasele gânduri ale bunilor săi prieteni, pentru strădaniile actualului părinte paroh ca aceste evenimente să fie la înălțimea și modestia părintelui Ioan.

Vei rămâne veșnic în inimile noastre, ale familiei, cu vorbele tale calde și chipul tău blând! Dumnezeu să te odihnească în pace!

Despre Părintele Ioan Mureșan...

Minerva Chiva

L-am cunoscut pe preotul Ioan Mureșan într-o seară, așteptând la Casa Parohială un telefon despre prefața Anei Blandiana la volumul meu de debut „Manual de Hârtie”.

Acea seară a fost începutul amicitiei noastre. Mă impresiona *profunzimea predicilor*, faptul că făcea trimiteri la cărți citite de el, la grandoriile naturii, la emisiuni de la televizor, provocând mereu la dialog.

Când a predat religia la școală i-a cucerit repede pe elevi cu vocea sa caldă. Îl iubeam, așteptând cu plăcere orele sale. Își aducea aportul la serbările școlare. Momente deosebite ne oferea la Monumentul Eroilor când îi evoca pe cei care au cunoscut atrocitățile războaielor, pe cei care n-au avut un mormânt. Se înflăcăra, gestiv, trăind până la sânge ceea ce expunea. Nu întotdeauna opiniile noastre coincideau. Strădania lui de-a schimba / îndrepta omul mi se părea absurdă. Oricâte argumente aducea, părerea mea era statornică. În 1993, când Ana Blandiana și Romulus Rusan (șotul ei) treceau prin Negreni, în drumul spre Germania unde aveau o bursa, au oprit la casa noastră. La întoarcere au fost oaspeții școlii, ocazie cu care Mury a fost în toată splendoarea în discursul ce l-a ținut. *Blandiana, fiică de preot, i-a spus: sărut mana Părinte!*, când le-am făcut cunoștință. Conversația lor a continuat și în sala profesorală, lăsându-le invitațiilor mei o deosebită impresie.

A fost atât de impresionat după lectura volumului meu – *Dimineața cu soare apune* – încât, la sfârșitul Liturghiei, în patru Duminici, a citit fragmente din el, elogiindu-mă. Mi-era teamă că e subiectiv. Când și Ana Blandiana a scris, despre acele memorii, în revista *Apostrof* – 9 / 2016 -, un articol intitulat: „O carte pe care mi-ar fi plăcut s-o fi scris eu însăm”, i-am cerut scuze lui Mury pentru că n-am avut încredere în judecățile sale literare. La o serbare câmpenească de la Bogomir (Negreni) mi-a prezentat cartea în aceeași tonalitate.

Tot părintele Ioan Mureșan mi-a condus mama pe ultimul drum. M-am pomenit cu el în curte, mi-a fost alături când trupul meu s-a lăsat cucerit de răul-răului. A știut să fie preotul, prietenul, colegul. După accidentul, nu din vina sa, cu mașina, sănătatea a luat-o razna, nemaiputând fi stabilizată. Am căutat să-l abordez uneori după Liturghie, dar se eschiva. *Era conștient de repercusiuni, orice strădanie fiind un fiasco*. L-am contactat telefonic, la spital, în ultima internare, discutând despre copilărie, despre părinți, încercările vieții, realizări, felicitându-l pentru copii, nepoți, casă, mașină. La rândul său, mi-a amintit că sunt învingătoare datorită poeziei și călătoriilor. La un moment dat mi-a spus ca e obosit. L-am avertizat să nu închidă până nu-mi promite că va lupta pentru triumful binelui, însă el a precizat: „*Dacă această discuție ar fi avut loc înainte ca răul să devină suveran, nu m-aș fi lăsat învins!*”! Dumnezeu să te ierte, părinte Ioan Mureșan, prieten Mury!

Pr. Dorin Cătălin Sas, *Mărturisiri de Taină*, Editura Gedo, Cluj-Napoca, 2015.

Cunoscut peisajului cultural și celui eclesastic românesc și spaniol pentru activitatea amplă desfășurată atât pe tărâm pastoral sau social filantropic, cât și pe cel cultural (materializată în paginile unor lucrări precum recentul volum: Ierom. Grigore Benea, coord., Andreea Ineoa, Emanuil Ineoa, Andreea Opreș, Adrian Nicolae Petcu, pr.

Dorin Sas, Dragoș Ursu, *Preoți din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului în temnițele comuniste*, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2017), părintele Dorin Sas, parohul comunității ortodoxe românești din Valdemoro, Protopopiatul Madrid, a publicat în anul 2015, un interesant volum, intitulat într-un mod de-a dreptul poetic, *Mărturisiri de Taină*.

Mozaic din perspectiva conținutului, el conține câteva pagini de jurnal, o antologizare a celor mai importante texte publicate de autor în decursul vremii, dar și câteva mesaje adresate de el cu prilejul unor solemnități. Motivul omagial ce a stat la baza editării lucrării este evidențiat de către părintele scriitor chiar din paginile predosloviei ei: „Cartea aceasta apare la popasul aniversării a patruzeci de ani de viață, a cincisprezece ani de căsnicie și peste un deceniu de slujire clericală. O cumpănă a vieții, când mă aflu, iată, la jumătatea vârstei optime de care amintește Psalmistul David. Rodiri ale unor strădanii intelectuale încă din vremea studenției în mediul teologic clujean, continuate de-a lungul modestei mele activități pastorale din țară sau Diaspora, volumul de față adună la un loc câteva gânduri salvate în paginile unui așa-zis jurnal personal, scris de mână, cu multe întreruperi, din care am extras o parte ce mi s-a părut elocventă” (pp. 7-8).

Cu alte cuvinte, ajuns la vârsta maturității sufletești și scriitoricești, părintele dorește să împărtășească cititorului o parte din chestiunile importante păstrate în tainița sufletului său. Lectura însemnărilor dânsurilor dovedește că nu s-a străduit degeaba. Cititorul va descoperi acolo crâmpie din viața pastorală, evaluări critice ale unor texte rostite sau chiar însemnări valoroase pentru istoria bisericească.

Chipurile unor oameni cu care autorul a interacționat de-a lungul vieții și față de care a avut simțăminte aparte prind viață în slovele înșirate de-a lungul paginii de către talentatul scriitor, imaginile unor scene petrecute, care-i au protagoniști, frumos și plastic descrise, înșiruindu-se parcă aievea în fața ochilor cititorilor. Iată un astfel de exemplu: „Vreme îndelungată, aproape în fiecare duminică și sărbătoare când slujeam Liturghia în Turda, la capela intimă a Căminului de Bătrâni, mi-am făcut obiceiul de a-i duce un colț moale de prescură vecinei de la parter, doamna Melania, văduva octogenară din bloc. De câțiva ani, în urma unui accident, a rămas ținută să-și ducă răbdurie greul zilelor. Când eram la ușă, sunam din politețe, deși dura mult până venea cu cadrul metalic din camera ei, schiopătând, să-mi deschidă. Ulterior, când a rămas la pat, sunam să-mi anunț vizita, deschideam eu ușa și intram să-i aduc bucuțica de anafură”.

Ne-am apropiat sufletește, încât și-a deschis sufletul sub patrafir, devenindu-i duhovnic. Când o întrebam ce mai face, îmi spunea pe nerăsuflăte: «*Părinte, aștept ordinul de încorporare*» și privea luminoasă spre tavan. Ei bine, într-un ianuarie înfrigorat, «ordinul» i-a sosit. Am prohodit-o împreună cu părintele paroh Vasile Știopoi, într-o atmosferă sobră, dominată de Crivățul pătrunzător al iernii. Am menționat la panegiricul de la finalul Slujbei înmormântării: «Dumnezeu i-a trimis roabei Sale Melania 'ordinul de încorporare' în Biserica triumfătoare. Iar aceasta, încredințată de toate, s-a înfățișat cuminte și a răspuns 'prezent' la chemarea părintească a Stăpânului din vecie».

Voi veni duminica de la slujbă cu prescura rumenă în palmă, dar doamna Melania nu va mai fi îndărătul ușii ca să-mi deschidă. Voi fi puțin trist, dar conștient pe deplin că s-a mutat Acasă...” (pp. 14-15).

Alături de el, cititorul este invitat să descopere locuri interesante și frumoase, să se lase răpit alături de valul de turiști în contemplarea unor monumente sau locuri interesante (p. 41), sau să descopere chipurile unor slujitori vrednici ai altarului, precum preotul Ioan Hânsa (1905-1996, pp. 47-49) sau preotul Jovian Mureșan (pp. 97-102). În plus, între textele inserate aici se găsește și un interesant interviu cu mitropolitul Bartolomeu Anania, de pe vremea când era încă doar Arhiepiscop al urbei clujene (pp. 55-65), care este acompaniat de frumoase eseuri, meditații, crochiuri, evocări sau cronici ale unor evenimente cărora autorul le-a fost părtaș. Apropiat al locașurilor monastice din zona Turzii, dânsul dedică interesante descrieri mănăstirilor de la Petrești-Cheile Turzii (pp. 120-123) și Mihai Vodă (pp. 129-131), pe care le-a vizitat cu recurență.

Prin texte evocative, crochiuri, pagini de jurnal, dar și alte însemnări similare, părintele Dorin Sas aduce așadar în fața cititorilor o lucrare interesantă și utilă, frumos scrisă, ce-și va găsi cu certitudine locul în bibliotecile cititorilor iubitori ai slovei, dar și în sufletele lor.

Ierom. Maxim Morariu

Agenda P.S. Vasile

Februarie 2018

2 februarie: (Întâmpinarea Domnului) A participat la Sfânta Liturghie săvârșită în biserica din Parohia Pogorârea Sfântului Duh - Zorilor, Cluj-Napoca, prin rostirea de ecfonise și binecuvântări.

4 februarie: La Sfânta Liturghie este prezent în mijlocul credincioșilor din Parohia Pogorârea Sfântului Duh - Zorilor, Cluj-Napoca, unde rostește ecfonise și binecuvântări.

9 februarie: Primește la reședință vizita jucătoarei de tenis Simona Halep, căreia îi dăruiește binecuvântarea arhierescă.

11 februarie: A fost prezent la Sfânta Liturghie în mijlocul credincioșilor de la Biserica „Pogorârea Sfântului Duh” din cartierul Zorilor, Cluj-Napoca.

14 februarie: În Catedrala Mitropolitană participă la slujba de parastas a fratelui Tudor Claudiu Talos.

18 februarie: În mijlocul credincioșilor de la Biserica „Pogorârea Sfântului Duh” din cartierul Zorilor, Cluj-Napoca, participă prin rostirea de ecfonise și binecuvântări la Sfânta Liturghie.

25 februarie: În Duminica întâia din Post slujește Sfânta Liturghie în mijlocul credincioșilor din Parohia Pogorârea Sfântului Duh - Zorilor, Cluj-Napoca, unde rostește ecfonise și binecuvântări.

A consemnat pr. Călin Fecior

Activități ale Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca (februarie 2018)

Sâmbătă, 3 februarie 2018, la lucrările Adunării eparhiale, desfășurate sub președinția Înaltpreasfințitului Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei au participat Pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu, decanul Facultății, Pr. prof. univ. dr. Ioan Chirilă, președintele Senatului UBB, Pr. lect. univ. dr. Liviu Vidican-Manci.

În data de 8 februarie 2018 a avut loc în cadrul Școlii doctorale de Teologie Ortodoxă Isidor Todoran susținerea tezei de abilitare cu titlul: *Istoria predicii la românii din*

Transilvania. Actualizarea predicii prin cunoașterea activităților marilor predicatori, a Pr. conf. univ. dr. Miron-Ioan Erdei de la Facultatea de Teologie Ortodoxă „Episcop Vasile Coman”, Universitatea din Oradea. Din comisia de abilitare fac parte: Pr. prof. univ. dr. Mihai Săsăujan și Pr. prof. univ. dr. Vasile Gordon (Facultatea de Teologie Ortodoxă „Justinian Patriarhul” din București) și Pr. conf. univ. habil. dr. Nicolae Jan (Facultatea de Teologie Ortodoxă a Universității „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia).

În 9 februarie 2018, s-a desfășurat colocviul pentru obținerea gradului didactic I la specializarea Religie ortodoxă, seria 2018-2020. Au participat profesori din învățământul preuniversitar, din Mitropolia Clujului, Maramureșului și Sălajului și alte eparhii. Aceștia vor pregăti lucrările metodico-științifice sub îndrumarea cadrelor didactice de la Facultatea de Teologie Ortodoxă și de la Facultatea de Psihologie și Științele Educației din cadrul Universității „Babeș-Bolyai”.

Reprezentantul facultății în comisia constituită pentru colocviu a fost Pr. conf. univ. dr. Cristian Sonea.

În zilele de 13 și 14 februarie 2018, Pr. prof. univ. dr. Ioan Chirilă, președintele Senatului UBB, a participat la Reședința Patriarhală, la ședințele anuale ale Consiliului Național Bisericesc și Adunării Naționale Bisericești, în calitate de membru al acestor organisme.

Despărțământul „Dr. Teodor Mihali” Dej al ASTRA în cadrul seriei de conferințe *Ambasadori ai culturii și civilizației someșene*, l-a avut ca invitat, joi 15 februarie 2017, la Muzeul Municipal Dej, pe Președintele Senatului UBB Cluj-Napoca, Pr. prof. univ. dr. Ioan Chirilă, care a susținut prelegerea: *Cultura unității*, urmată de lansarea volumului: *Israel. Întoarcerea acasă*, apărut în 2017, la Editura „Bybliotek” din Cluj-Napoca. Conferința și lansarea de carte au fost precedate de colocviul ASTRA și Centrele de studii universitare, în cadrul căruia părintele Ioan Chirilă a avut ca parteneri de discuție aștrii din Dej, Gherla, Târgu Lăpuș, Beclean, Năsăud și Șomcuta Mare. Cu această ocazie, oaspetelui i-a fost acordat titlul de „Ambasador al culturii și civilizației someșene”.

În zilele de 19 și 20 februarie 2018 s-au desfășurat examenele de finalizare a studiilor, sesiunea a II-a. În urma probei scrise și a susținerii tezelor de licență au fost declarați licențiați în teologie nouă absolvenții ai specializării Teologie ortodoxă pastorală, și unul în specializarea Teologie didactică. De asemenea, prin susținerea disertației au încheiat studiile ciclului de Master doi absolvenți. Toți aceștia au depus jurământul de credință față de Biserica Ortodoxă, în capela Facultății cu hramul „Sf. Ierarh Nicolae” din incinta Campusului teologic Nicolae Ivan. Momentul solemn s-a desfășurat în prezența corpului profesoral al școlii.

Marți, 20 februarie 2018 a avut loc susținerea lucrărilor pentru obținerea gradului I profesional al personalului clerical. La această sesiune au participat 56 de preoți din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului, Episcopia Maramureșului și Sătmăruului, Episcopia Sălajului, Arhiepiscopia Sucevei și Rădăuților. Lucrările au fost întocmite sub coordonarea profesorilor Facultății.

Joi, 21 februarie 2018, Pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu, decanul Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca a participat la ședința de lucru a preoților din Protopopiatul Cluj II, care a avut loc **la Centrul**

Eparhial al Arhiepiscopiei Clujului și a făcut o prezentare a muzicii bisericești din perspectiva Părinților Bisericii, subliniind importanța acesteia pentru misiunea în parohii. Arhid. prof. dr. Daniel Mocanu, profesor de muzică la Seminarul Teologic Ortodox din Cluj-Napoca a prezentat cartea de pricesne, colinde și de cântări bisericești intitulată *Cântați Domnului tot pământul*, apărută la Editura Renașterea, sub semnătura Pr. prof. Vasile Stanciu.

Joi, 22 februarie 2018 s-au desfășurat Consfătuirile îndrumătorilor de doctorat și ale doctoranzilor de la Școala Doctorală de Teologie Ortodoxă „Isidor Todoran”.

În cadrul acestora a fost susținută Conferința Prof. univ. dr. Agostino Borromeo de la Universitatea „La Sapienza” din Roma (specialist în istoria Bisericii și istoria Inchiziției), cu titlul: *The Catholic Ecclesiastical Archives as Memorial Sites of the Church of Rome*.

Apoi a avut loc:

- Adunarea Generală a Doctoranzilor
- Cuvântul de binecuvântare al Î.P.S. Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei;

- Salutul reprezentantului *Consiliului (U.B.B.) pentru Studiile Universitare de Doctorat* Prof. univ. dr. Rudolf Gräf, prorector al Universității;

- Lansarea site-ului Școlii Doctorale de Teologie Ortodoxă Cluj-Napoca (Arhim. prof. univ. dr. Teofil Tia și colaboratorii);

- Activitatea științifică și drepturile și îndatoririle doctoranzilor (Pr. prof. univ. dr. Ioan Chirilă – Președintele Senatului UBB);

- Organizarea de sesiuni științifice și granturile doctorale (Pr. conf. univ. dr. abil. Gabriel-Viorel Gârdan)

- Lansarea Revistei electronice a Școlii Doctorale (Lect. univ. dr. Nicolae Turcan);

- Probleme curente (Prof. dr. Teodora Mureșan)

Poziționarea conclusivă: Pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu – Decanul Facultății de Teologie Ortodoxă

Simpozionul anual al Uniunii Bibliștilor din România a avut loc vineri, 23 februarie 2018, la Sibiu, cu tema generală „Puterea și abuzul de putere”. Prelegerile participanților au fost urmate de o ședință privind raportul general al Asociației „Uniunea Bibliștilor din România”, tematici viitoare pe care bibliștii români le consideră oportune pentru discuție și cercetare, dar și diferite probleme organizatorice. Au participat Pr. prof. univ. dr. Stelian Tofană de la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca și Pr. dr. Georgel Rednic din Parohia Cojocna.

În prima Duminică din Postul Sfințelor Paști, 25 februarie 2018, la biserica cu hramul „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil” din municipiul Dej, Sfânta Liturghie a fost oficiată de cei doi preoți slujitori, împreună cu Arhim. lect. univ. dr. Benedict Vesa, invitat care a susținut și un bogat cuvânt de învățătură.

În ziua de marți, 27 februarie 2018, în prezența Înaltpreasfințitului Părinte Andrei, Mitropolitul Clujului, la Liceul cu Program Sportiv din Bistrița, o comisie de la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca (Pr. lect. univ. dr. Adrian Podaru - președinte; Arhim. prof. univ. dr. Teofil Tia - îndrumător al tezei), a fost prezentă, pentru susținerea gradului didactic I, de către Pr. prof. Tudor Mudure, consilierul cu probleme de Tineret al Arhiepiscopiei în județul Bistrița-Năsăud. Candidatul a obținut nota maximă.

Dacian But-Căpușan

IPS ANDREI MITROPOLITUL CLUJULUI, MARAMUREȘULUI ȘI SĂLAJULUI

În fiecare **luni**, între orele 8.00 și 10.00, conduce ședința Consiliului Permanenței Eparhiale.

În fiecare **vineri**, între orele 8.00 și 10.00, predă cursul de Spiritualitate pentru studenții din anii III și IV de la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca.

În fiecare **miercuri**, între orele 20.30 și 21.00, realizează emisiunea „Cuvântul Ierarhului – spiritualitate creștină pe unde hertziene”, pentru postul de radio „Renașterea”.

În fiecare **miercuri și vineri**, între orele 10.00 și 15.00, acordă audiențe clerului și credincioșilor.

Februarie 2018

1 februarie: În biserica Mănăstirii Cormaia, protopopiatul Năsăud, săvârșește slujba Parastasului la împlinirea a 40 zile de la mutarea la Domnul a maicii starețe Ecaterina stavrofora. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

2 februarie (Întâmpinarea Domnului): În biserica din Budurleni, protopopiatul Bistrița (paroh: Pr. Alin Ionel Pașca), săvârșește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Conferă domnului Secretar de Stat în cadrul Ministerului Culturii, Alexandru Pugna, Ordinul „Sfinții Martiri și Mărturisitori Năsăudeni”. Săvârșește slujba de binecuvântare a amplerelor lucrări de renovare efectuate la casa parohială.

Vizitează casa parohială din localitatea Teaca, protopopiatul Bistrița (paroh: Pr. Vasile Cristian Motogna) la care au fost efectuate, în ultima perioadă, ample lucrări de renovare. Este însoțit de PC Pr. Ioan Petraș din Timișoara.

La Muzeul Etnografic al Transilvaniei, participă la manifestările organizate în cadrul Zilelor Artei Bizantine (organizator: Prof. Sorin Albu). Rostește un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de PC Pr. Ioan Bizău, directorul postului de radio „Renașterea”.

3 februarie: În sala de ședințe a Centrului Eparhial, prezidează ședința de lucru a Consiliului Eparhial. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

În aula „Nicolae Ivan” din incinta Centrului Eparhial, prezidează ședința anuală a Adunării Eparhiale a Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului. Rostește o alocuțiune.

În Catedrala Mitropolitană, asistă la Vecernie și slujește la Litie.

4 februarie: În Catedrala Mitropolitană, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Săvârșește slujba Parastasului pentru adormiții întru Domnul, Nicolae Episcopul și Bartolomeu Mitropolitul. Rostește un cuvânt evocator. Se reculege preț de câteva clipe la mormintele celor doi mari ierarhi, aflate în cripta de la demisolul Catedralei Mitropolitane.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză. Hirotesește într-un duhovnic pe PC Pr. Ioan Grigore Mănarcă de la parohia Sânmihaiu de Câmpie, protopopiatul Beclean și pe PC Pr. Adrian Laza de la parohia Tranișu, protopopiatul Huedin.

5 februarie: La sediul postului „Orizont TV” din Cluj-Napoca, săvârșește slujba de Sfințire a apei și cea de binecuvântare a studioului. Rostește un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de PC Diac. Cristian Adrian Deneș, de la Catedrala Mitropolitană.

6 februarie: În Biserica „Sfântul Apostol Toma” din Cluj-Napoca (parohi: Pr. Dănuț Goga și Pr. Marius Dan Goga), slujește Taina Sfântului Maslu și rostește un cuvânt de învățătură. Este însoțit de PCuv. Arhim. Benedict Vesa, secretarul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

7 februarie: La Casa de Cultură a Studenților din Cluj-Napoca, asistă la spectacolul folcloric organizat cu prilejul Centenarului Marii Uniri de către Parohia „Sfântul Apostol Toma” (parohi: Pr. Dănuț Goga și Pr. Marius Dan Goga). Rostește un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de PC Pr. Ioan Bizău, directorul postului de radio „Renașterea”.

8 februarie: Face o vizită la sediul protopopiatului Cluj II, în vederea rezolvării unor probleme administrative.

Face o vizită pe șantierul de pictură al bisericii din Cimitirul Militar din Cluj-Napoca (slujitor: Pr. Nicolae Călugăr).

În localitatea Mărișel, protopopiatul Huedin, îi vizitează pe adolescenții aflați în tabăra organizată de către Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului. Săvârșește o slujbă de binecuvântare și rostește un cuvânt duhovnicesc.

La Hotel „Univers T” din Cluj-Napoca, îl felicită pe PC Pr. Dănuț Goga, de la Parohia „Sfântul Apostol Toma” cu prilejul împlinirii a 60 ani. Rostește un cuvânt de binecuvântare. Este însoțit de PC Pr. Alexandru Ciui, protopopul de Cluj II.

La Beclean, participă la întâlnirea anuală a preoților

Adunării Naționale Bisericești.

15 februarie: În Sala Sinodală din Reședința Patriarhală, participă la ședința de lucru a Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române. Este însoțit de PCuv. Arhim. Teofil Roman, Arhiereu Vicar ales al Episcopiei Ortodoxe Române a Spaniei și Portugaliei.

16 februarie: În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Acatistul Bunei Vestiri și rostește un cuvânt de învățătură.

17 februarie: În biserica din Anieș, protopopiatul Năsăud (paroh: Pr. Vasile Botiș), oficiază Taina Sfântului Botez pentru prunca Diana Maria, fiica părintelui Andrei Budălăcean de la parohia Sâmbieni, protopopiatul Gherla. Rostește un cuvânt de învățătură.

În Biserica „Intrarea în Templu a Maicii Domnului” din Bistrița (parohi: Prot. Alexandru Vidican, Pr. Nicolae Feier și Pr. Vasile Beni), săvârșește Taina Sfântului Botez pentru prunca Tatiana, fiica părintelui Nicolae Popescu din Ucraina. Rostește un cuvânt de învățătură.

În Catedrala Mitropolitană, asistă la Vecernie și slujește la Litie.

Primește la reședință pe Preasfințitul Părinte Macarie, Episcopul Ortodox Român al Europei de Nord.

18 februarie: Oficiază slujba de binecuvântare a amplerelor lucrări de renovare ale bisericii din Hășdate, protopopiatul Gherla. Săvârșește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotesește într-un iconom, pe părintele paroh Florin Constantin Dobocan. Conferă familiei Ioan și Maria Bran, Ordinul „Sfântul Ierarh Pahomie de la Gledin”, iar domnului Rareș Buiga, Ordinul „Sfinții Martiri și Mărturisitori Năsăudeni”. Este însoțit de PC Pr. Bogdan Ivanov, consilierul cultural al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Pavcernița Mică și rostește o cateheză. Săvârșește tradiționalul ritual al Iertării de la începutul Postului Mare.

19 februarie: În curtea „Bisericii de Piatră” din Târgu-Mureș, oficiază slujba de înmormântare a adormitei întru Domnul, Maria, soția părintelui protopop Nicolae Gheorghe Șincan. Rostește un cuvânt de mângâiere. Este

însoțit de PC Pr. Iustin Tira, vicarul administrativ al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În Biserica „Sfântul Nicolae” de pe strada Horea din Cluj-Napoca (parohi: Pr. Insp. Vasile Nemeș și Pr. Florin Claudiu Daniel), săvârșește slujba Pavcerniței Marii cu Canonul Sfântului Andrei Criteanul. Rostește un cuvânt de învățătură.

20 februarie: La Școala de agenți de Poliție din Cluj-Napoca, participă la deschiderea Simpozionului „etică, Religie și provocările lumii contemporane”, organizat în parteneriat cu Universitatea „Babeș Bolyai”. Rostește o alocuțiune.

La Casa de Cultură a Studenților, asistă la punerea în scenă a piesei de teatru „Făuritori ai Marii Uniri”, eveniment organizat de Protopopiatul Cluj I (protopop: Pr. Dănuț Liviu Hognogi). Rostește un cuvânt de binecuvântare. Este însoțit de PC Pr. Vasile Stanciu, decanul Facultății de Teologie din Cluj-Napoca și de PCuv. Arhim. Benedict Vesa, secretarul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

21 februarie: În biserica din Suceagu, protopopiatul Cluj I (paroh: Pr. Petre Hațieganu), săvârșește Pavcernița Mare cu Canonul Sfântului Andrei Criteanul. Rostește un cuvânt de învățătură.

22 februarie: În Aula Mare a Facultății de Teologie, participă la consfătuirea periodică cu doctoranzii. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

În Biserica „Sfinții Apostoli Petru și Pavel” de pe Valea Chintăului din Cluj-Napoca (paroh: Pr. Doru Ciprian Filip), săvârșește Pavcernița Mare cu Canonul Sfântului Andrei Criteanul. Rostește un cuvânt de învățătură.

Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Andrei, săvârșind Sfânta Liturghie în sobor în Parohia Iacobeni, Protopopiatul Turda, 24 februarie 2018.

și preoteselor din protopopiat. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

9 februarie: În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Acatistul Bunei Vestiri și săvârșește slujba de sfințire a noilor Antimise pentru parohiile protopopiatului Bistrița. Rostește un cuvânt de învățătură.

10 februarie: În Biserica „Înălțarea Domnului” din Cluj-Napoca (parohi: Pr. Ioan Turc și Pr. Cons. Bogdan Ivanov), oficiază Taina Sfântului Botez pentru pruncia Petra Liuțe, Veronica Liuțe (nepoatele părintelui protopop Daniel Crișan de la Turda) și Radu Pinte. Rostește un cuvânt de învățătură.

În Catedrala Mitropolitană, asistă la Vecernie și slujește la Litie.

11 februarie: În biserica din Ceanu Mic, protopopiatul Turda, săvârșește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotesește într-un iconom stavrofor, pe părintele paroh Ioan Puiu. Oficiază Taina Sfântului Botez pentru pruncul Matei, fiul părintelui paroh. Este însoțit de domnul Darius Echim, corespondentul TV Trinitas în Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză.

12 februarie: Face o vizită la Mănăstirea de la Livezile, județul Alba. Se întâlnește cu obștea și rostește un cuvânt duhovnicesc.

13 februarie: Face o vizită la Spitalul Militar din Cluj-Napoca (preot de slujire caritativă: Pr. Radu Procopiu Cotuțiu).

14 februarie: În Aula „Teoctist Patriarhul” din Palatul Patriarhal din București, participă la ședința anuală a

23 februarie: În capela Seminarului Teologic (slujitor: Arhim. Samuel Cristea), săvârșește Sfânta Liturghie a Darurilor mai înainte sfințite. Rostește un cuvânt de învățătură.

La Cinema Victoria, asistă la premiera filmului „Fro-zen Ignat”, în prezența extraordinară a actorilor din rolurile principale.

24 februarie: În biserica din Iacobeni, protopopiatul Turda (paroh: Pr. Dan Lionte Maluș), săvârșește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Săvârșește slujba Parastasului pentru adormitul întru Domnul, Preot Toma Gherasimescu, pătimitor în temnițele comuniste și care vremelnic a slujit în această parohie, construind și vechea biserică a satului. Este însoțit de domnul Darius Echim, corespondentul TV Trinitas în Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

În Florești, protopopiatul Cluj I, oficiază slujba de binecuvântare a capelei provizorii din Parohia „Sfântul Proroc Daniel”. Rostește un cuvânt de învățătură. Conferă părintelui paroh, Ioan Tănase Chiș, Ordinul „Sfântul Ierarh Pahomie de la Gledin”. Este însoțit de PCuv. Arhim. Benedict Vesa, secretarul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

25 februarie: În biserica parohiei Șieu Sfântu, protopopiatul Beclean, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotesește întru sachelar, pe părintele paroh, Adrian Datu. Oficiază Taina Sfântului Botez pentru pruncul David Grigorie, fiul părintelui paroh. Săvârșește slujba de binecuvântare a amplelor lucrări de renovare ale casei parohiale. Este însoțit de PC Pr. Vasile Nemeș, inspectorul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Pavecernița Mică și rostește o cateheză. Hirotesește întru duhovnic, pe PC Pr. Alin Ionel Pașca, de la parohia Budurleni, protopopiatul Bistrița.

26 februarie: Face o vizită în proximitatea localității Sălicea, unde se va construi un cartier de locuințe, în vederea stabilirii locului pentru o nouă biserică.

27 februarie: La sediul Inspectoratului Județean de Jandarmi Cluj, la împlinirea a 146 ani de la nașterea patronului spiritual, marele om politic Alexandru Vaida Voevod, oficiază o slujbă de Te-Deum și rostește un cuvânt duhovnicesc.

În sala de festivități a Liceului cu Program Sportiv din Bistrița, asistă la susținerea publică a Tezei pentru obținerea gradului I în învățământ a părintelui Tudor Iacob Mudure, inspectorul pe probleme de tineret din județul Bistrița-Năsăud. Rostește un cuvânt de binecuvântare.

Face o vizită la Mănăstirea „Pantocrator” de la Beclean.

28 februarie: La monumentul celor trei mari eroi, Horea, Cloșca și Crișan din Cluj-Napoca, participă la ceremonialul religios și cultural, organizat cu prilejul împlinirii a 233 ani de la martiriul acestora. Săvârșește slujba Parastasului și rostește un cuvânt evocator.

În Catedrala Mitropolitană, săvârșește slujba Pavecerniței Mari, sfințește noile Antimise pentru parohiile protopopiatului Năsăud și rostește un cuvânt de învățătură.

În Biserica „Sfântul Alexandru” de pe Bulevardul Muncii din Cluj-Napoca (paroh: Pr. Claudiu Melean), în cadrul Serilor Duhovnicești organizate, rostește un cuvânt de învățătură.

A consemnat, Arhid. Claudiu Ioan Grama

Eterogenitatea unei societăți pluraliste.

Provocări pastoral-misionare stringente

Radu Micu

(Student anul al IV-lea,

Facultatea de Teologie Ortodoxă Cluj-Napoca)

ntre o înțelegere aprofundată a problemelor, neajunsurilor și deficiențelor pe care le întâmpină preotul în cadrul exercitării lucrării pastoral-misionare, e necesar a se realiza o radiografie a societății contemporane în vederea identificării, reliefării și contextualizării factorilor problematici în scopul amplificării eficacității slujirii și a conceperii direcțiilor de ameliorare și soluționare.

1. Mutații ideologice ale mentalului colectiv

În primul rând, se poate observa o serie de tendințe ideologice dominante care, din păcate, pe fondul versatilității unei conștiințe insuficient consolidate și de o receptivă maleabilitate lipsită de selectivitate, sunt asimilate într-un mod gregar și imprimate în reflexele mentale ale omului contemporan.

Conștiința sedimentară a istoriei e cvasi-abolită, predilecțiile, în schimb, canalizându-se în direcția unui pragmatism funcțional, a unui utilitarism materialist. Noțiunile de *neam*, *tradiție*, *patrie*, sunt disparente, extincție provocată de un relativism coroziv și demolant. Sub imperiul unei debusolări axiologice, *adevărul* ca noțiune cade într-o disoluție suprimantă. Nu există *adevăr*, ci *adevăruri* valabile pentru fiecare persoană în parte.

Liberalismul (ca afirmare a primatului libertății individului, adesea în detrimentul binelui social colectiv care, printr-o mutație ierarhică, cade în plan secundar cu relevanță redusă) cu extensiuni tentaculare în aproape toate sferele cultural-sociale, a condus la o *privatizare* valorică, la individualism și particularism într-o indiscernabilă multiplicitate sincretică. Religia devine „o chestiune privată”, o posibilitate de opțiune, o afacere individuală. Nu mai e nevoie de medii instituționalizate de trăire și exprimare a sentimentului religios. În planul mentalității segmentului juvenil al societății se remarcă două concepții „teistice” destul de răspândite: pe de o parte un impersonalism empiric de o naivă prolixitate constând în perceperea lui Dumnezeu ca forță binefăcătoare, necunoscută, care te ajută să fii mai bun, iar pe de altă parte o confortabilă concepție panteistă pancosmică a unui Dumnezeu identic cu natura materială, prin care se exprimă fără a presupune vreun angajament existențial de interferență comunională cu El. În același plan se poate sesiza un așa-numit fenomen de „sclavie a orizontalității”. Interesul moral e direcționat aproape exclusiv pe relațiile cu semenii, pe raporturile de interacțiune pașnică, echitabilă, simbioză inter-personală, negându-se sau neglijându-se celelalte planuri de relevanță morală (bunăoară, problemele ce țin de morala sexuală sunt de-a dreptul ignorate, acest fapt determinând predispozițiile înspre risipe concupiscente).

O altă trăsătură dominantă o constituie *hegemonia vizualului* care, pe de o parte, prin exacerbarea esteticului, generează și alimentează un cult pasional al exteriorității -absolutizare a efemerului inconsistent, iar pe de altă parte, divulgarea universală a intimității cu ajutorul mijloacelor de diseminare imaginală a condus la amplificarea permisivității, creșterea toleranței la inavubil.

2. Personalismul individualist

Relativismul axiologic și individualizarea valorilor, în condițiile unui vertiginos progres științific și tehnologic, ce creează pernicioasa certitudine iluzorie că orice problemă poate fi rezolvată de știință (manipularea materiei), au condus la ancorarea mentală și ființială în perisabilul imanent ce a fost investit cu o perenitate improprie și supraestimată. Această ancorare determină un pragmatism obtuz, acompaniat de obsesia productivității și absolutizarea utilului, eficacitatea devenind criteriul exclusiv de judecare calitativă. În condițiile unei revolue tranziții dinspre era ontologică, definită de interogația „ce este?”, înspre epoca funcționalității, caracterizată de întrebările „ce poate să facă?”, „cum funcționează?”, „cum mă poate ajuta?”, sfera religioasă devine marginalizată, periferizată, minimalizându-i-se arbitrar gradul de relevanță tocmai prin prisma faptului că, sub incidența acestor interogațiuni evaluatorii, nu pare demnă de interes, conferindu-i-se un caracter retrograd de reminiscență superfluă a unei etape succedate și infantile a evoluției societății umane.

Acest relativism individualist, ce plasează stabilirea ierarhiei valorice pe planul subiectivității arbitrare, a determinat un fenomen de aversiune anticomunitară. Binele individului primează. Perspectiva majorității devine secundară, ba chiar neglijabilă, căci individul are deplină autonomie, el însuși fiind un „întreg”, iar nu un element viu integrat într-un organism comunitar. „Nu există societate!” - declara Margaret Thatcher - unul dintre cei mai notorii prim-miniștri ai Marii Britanii, reliefând caracterul fragmentar și lipsit de omogenitate al comunităților moderne. Așadar, se remarcă o lipsă acută a sentimentului apartenenței, substituindu-i-se egoista izolare a hipertrofierii absolutiste a sinelui individual.

3. Principii coordonatoare orientative ale activității pastorale

În acest context de multiplicitate problematică, se impun câteva strategii pastorale cu impact ameliorator. În planul misiunii *ad intra*, preotul va urmări resurecția, împrospătarea și dinamizarea conștiințelor religioase ale celor păstoriți, în vederea eludării ritualismului impasibil și a lăncezelii lăuntrice. În planul *ad extra* al celor indiferenți religios sau al ateilor, sunt recomandate răbdarea, prudența și delicatețea pentru evitarea receptării intervențiilor sale ca invazive sau coercitive. Vizitele pastorale dezinteresate le vor arăta oamenilor că există cineva căruia îi pasă de ei. Manifestarea iubirii și a compasiunii ca demonstrare a adevăratei afecțiune la problemele și vicisitudinile celor vizați, constituie o bună modalitate de apropiere și de „seducție misionară”.

O bună articulare a discursului eclesial omiletic e, de asemenea, imperios necesară. Creșterea calității, profunzimii și clarității precum și adaptarea acestuia la ascultător (în funcție de categoriile de vârste ale adresanților) sunt incontestabile pentru amplificarea impactului misionar.

În fine, unul dintre cele mai importante principii după care preotul își va ghida activitatea pastorală e accentuarea laturii empirice particulare a practicării religiei. Propovăduirea unei *religiozități experiențiale* va avea efectul de refacere a conexiunii dintre noetic și empiric, evidențierea și clarificarea laturii eficiente a vieții religioase. Aceste demersuri vor avea obiectivul insuflării mentale a conștiinței apartenenței la o comunitate vie și simbiotică, articulată la Trupul mistic al Mântuitorului Hristos.

COMITETUL DE REDACȚIE:

Președinte:
IPS Arhiepiscopul și Mitropolitul ANDREI ANDREICUȚ

Vicepreședinte:
PS Episcopul-vicar VASILE SOMEȘANUL

Membri:
Consilier cultural Pr. dr. Bogdan Ivanov, Pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu, Pr. prof. dr. Liviu Vidican-Manci

Director:
Pr. dr. Cătălin Pălimaru

RENAȘTEREA

Editura Renașterea * Piața Avram Iancu, 18
400117, Cluj-Napoca * Telefon / Fax 0264-59.96.49
Internet: www.renasterea-cluj.ro
E-mail: revista@renasterea-cluj.ro

CUI (CF) 4547095
IBAN: RO84 BTRL 0130 1205 P129 1800
Banca Transilvania, Cluj (Revista RENASTEREA)
ISSN: 1223-4435

Redactor responsabil:
Pr. Florin-Cătălin Ghiț

Tehnoredactor: Pr. Eugen Mera

DIFUZAREA:
Pr. Nicolae-Dragoș Kerekes

COLABORATORI PERMANENȚI:
Mircea-Gheorghe Abrudan, Mircea Gelu Buta, Dacian But Căpușan, Cezar Login, Ierom. Maxim Morariu, Marcel Muntean, Alexandru Nemoianu, Adrian Papahagi, Protos. Simeon Pintea, Aurel Sasu, Nicolae Turcan, Arhim. Benedict Vesa

Campania 40 de zile pentru viață, la cea de-a șasea ediție

ASCOR Cluj-Napoca și comunitatea Bisericii misionare a Studenților din Campusul Universitar „B. P. Hasdeu”, alături de Asociația „Clujul pentru Viață”, Parohia Sfântul Alexandru și celelalte comunități și asociații ortodoxe, cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Andrei Andreicuț, participă în perioada 14 februarie - 25 martie la cea de-a șasea ediție a campaniei „40 de zile pentru viață”. Parohiile și asociațiile ortodoxe se adună în rugăciune în fiecare zi de vineri, atunci când în mod deosebit ne amintim de Patimile Mântuitorului, dar și de pătimirile copiilor avortați în pânțele mamelor lor. Privegherea în stradă are loc în preajma Clinicii Ginecologice nr. 1, vizavi de Biblioteca Centrală Universitară „Lucian Blaga” din Cluj-Napoca.

Participanții la acest manifest pașnic se roagă neîncetat, citind Psaltirea, spunând Rugăciunea Inimii sau alte rugăciuni și acatiste înălțate pentru sufletele copiilor avortați. De asemenea, ei poartă icoane și însemne cu mesaje pentru încurajarea dreptului la viață al tuturor copiilor, dar și sprijinirea femeilor și familiilor care se află în situația unei crize de sarcină sau care au trecut deja prin experiența unui avort.

Campania care se desfășoară în Cluj-Napoca, dar și în alte orașe ale României (Iași, Gherla), își propune să sensibilizeze societatea în privința dramei avortului. Creștinii din diferite confesiuni, invitați în cadrul campaniei să susțină lupta pentru viață, au posibilitatea să se implice prin intermediul celor trei piloni principali: privegherea pașnică, mobilizarea comunității, rugăciunea și postul.

Campania „40 de zile pentru viață” nu este o campanie agresivă și nu condamnă pe nimeni. Scopul prezenței în stradă este de a oferi sprijin și alternative la avort, de a invita la dialog și la comuniune, precum și la găsirea unor soluții pentru femeile și familiile care se află în impas.

Inițiativa „40 de zile pentru viață” vine ca răspuns la numărul

de avorturi nespuse de mare și la răspândirea acestui fenomen îngrijorător în ultimii ani. Misiunea campaniei este de a mobiliza confesiunile creștine, într-un spirit de unitate, timp de 40 de zile, pentru a-L ruga pe Dumnezeu să își reverse mila și harul Său asupra popoului nostru și pentru a schimba inimile și a mișca din spre o cultură a morții înspre cea a vieții, punând astfel capăt avorturilor.

Această campanie este premergătoare celui mai important eveniment pro-viață al anului – **Marșul pentru Viață** –, care anul acesta va avea loc sâmbătă, 24 martie 2018.

Serile duhovnicești organizate de ASCOR Cluj-Napoca

Asociația Studenților Creștini Ortodocși Români, Filiala Cluj-Napoca (ASCOR Cluj) organizează în perioada Postului Mare serile duhovnicești pentru studenți și pentru publicul larg. Conferințele, cu o tradiție de peste 20 ani, invită la o înțelegere mai adâncă a trăirii spiritualității creștin ortodoxe, mai ales în perioada postului, aceasta fiind o ocazie unică de a întâlni invitați deosebiți din România, dar și din străinătate.

Ciclul serilor duhovnicești din acest post au debutat joi, 22 februarie 2018, cu participarea Părintelui Constantin Sturzu, preot paroh al parohiei „Nașterea Maicii Domnului” Tălpărlari din Iași, consilier al Sectorului comunicare al Arhiepiscopiei Iașilor și purtător de cuvânt al Mitropoliei Moldovei și Bucovinei. Părintele Constantin Sturzu a fost prezent la slujba Canonului cel Mare de la Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, la sfârșitul căreia a rostit un cuvânt de învățătură. „Cine se ascunde? Dumnezeu sau omul?” a fost subiectul pe care Părintele Constantin Sturzu l-a propus spre discuție celor prezenți la întâlnirea duhovnicească desfășurată la amfiteatrul de la Facultatea de Chimie.

În cea de-a doua săptămână a postului, publicul clujean a avut prilejul de a se întâlni cu Părintele Nicholas Sakharov, de la mănăstirea cu hramul „Sfântul Ioan Botezătorul” din Essex, Anglia. Părintele Nicholas Sakharov este ucenicul și nepotul cuviosului părinte Sofronie Saharov, fiind autorul lucrării *Iubesc, deci exist*, o expunere a teologiei Părintelui Sofronie, ucenic al Sfântului Siluan Athonitul, păstrător al moștenirii lui duhovnicești și una din cele mai deosebite chipuri spirituale ale Ortodoxiei secolului trecut.

Principalele teme de reflecție, dar și dialogul pe care Părintele Nicholas Sakharov le-a prezentat la Cluj au fost în relație directă cu tema „Moștenirea Sfântului Siluan și contribuția sa asupra spiritualității ortodoxe din perspectiva relației întâlnite atât în monahism cât și în căsătorie”. Prezența Părintelui Nicholas Sakharov printre tineri a adus un suflu nou, o vigoare duhovnicească aparte, datorată de bucurie și de ancorare în frumusețea deplină a Ortodoxiei.

Conferințele publice, dialogurile cu studenții și cu tinerii îi sunt familiare Părintelui Nicholas, atât prin implicarea sa pastoral-misionară în lume, cât și prin activitatea sa pedagogică la Universitatea Essex, Cambridge și Moscova. Este și doctor al Universității din Oxford.

Părintele Constantin Moga, de la parohia cu hramul „Sfântul Nicolae” din Câmpina a fost invitatul celei de-a treia săptămâni. Tema „Gânduri despre pocăință” a deschis orizonturi noi de înțelegere și

Părintele Petru Moga este originar din satul Ludișor, Țara Făgărașului. A terminat Facultatea de Teologie în anul 1976 la Sibiu, a luat licența cu o lucrare despre simbolismul bizantin, având predilecție, prin pasiune, pentru simbolul icoanelor, și în general pentru simbolul cultului. În 1977, s-a ocupat de muzeul Mănăstirii Sinaia. Între timp, a fost diacon, însușindu-și o experiență cultică între călugări, dar fără a fi angajat monahal, fiind deja căsătorit. Din anul 1991 Părintele Petru Moga slujește ca preot la biserica „Sfântul Nicolae” din Câmpina ca paroh. Biserica veche a devenit neîncăpă-

toare în doi-trei ani, motiv pentru care s-a luat hotărârea de a începe zidirea unui nou lăcaș de cult. Piatra de temelie a fost pusă în anul 1995 și din 2000, în noaptea de Crăciun, biserica a putut să-și primească pe toți într-o slujbă de priveghere de toată noaptea. În această parohie, Părintele Petru i-a îndemnat pe oamenii din parohie să-și pună în valoare talentul și experiența, iar cei cu o anumită înzestrare și disponibilitate și-au folosit cunoștințele și experiența în slujba celorlalți. Parohia „Sfântul Nicolae” din orașul Câmpina, prin programul liturgic și evenimentele culturale organizate, adună și valorifică cele mai diverse talente ale oamenilor din comunitate. Părintele Petru Moga este convins că o viață autenticreligioasă poate și trebuie să fie dublată de o intensă preocupare față de latura socială și culturală.

Părintele Petru Moga este cunoscut și prin cuvintele sale de o însemnătate duhovnicească profundă și transmise prin participarea sa la diferitele emisiuni radio și TV, precum și în cadrul emisiunilor Radio și TV Trinitas ale Patriarhiei Române, difuzate în ultimii ani.

Printre invitații care vor participa în următoarele săptămâni ale postului de dinaintea marelui praznic al Învierii Mântuitorului nostru se numără Preasfințitul Părinte Episcop *Macarie Drăgoi* al Episcopiei Ortodoxe Române a Europei de Nord, precum și Părintele Visarion Alexa.

Ți-am țesut din dor cămeșă – spectacol dedicat tradițiilor românești

La sfârșit de februarie, ceata „Sfântul Ioan Valahul” a Asociației Studenților Creștini Ortodocși Români din Cluj-Napoca (ASCOR Cluj-Napoca), cu împreună-participarea corului „Sfântul Lavrenite al Cernigovului” al Bisericii Studenților, a organizat, la data 24 februarie 2018, spectacolul intitulat *Ți-am țesut din dor cămeșă*. În cadrul evenimentului au putut fi urmărite obiceiuri și tradiții din viața românilor de altădată. Spectacolul a durat aproximativ trei ore și a cuprins reprezentarea datinilor străbune, începând cu nașterea, transumanța, moartea, dar și nunta poporului român. De altfel, obiceiurile legate de pregătirea nunții de odinioară au constituit partea cea mai amplă a spectacolului.

Cei prezenți la reprezentație au putut asculta balade culese de prin satele din jurul Clujului, cântece de leagăn, cântece de cătanie, dar și bocete din diverse zone ale țării, toate constituind un tezaur cultural pe care tinerii l-au valorificat și l-au făcut cunoscut iubitorilor de tradiții. De asemenea, spectacolul a oferit posibilitatea de a admira portul românesc autentic, dar și portul românesc de sărbătoare din diferite zone ale țării.

„Tot mai mulți tineri poartă haine românești sau de inspirație tradițională, unii chiar fac câte o horă, în situațiile festive, dar aceasta însă e doar o mică parte din bogăția vieții românilor de altădată, accesibilă nouă. Spectacolul *Ți-am țesut din dor cămeșă* a fost o ocazie pentru cei care nu au bunicii la țară să afle cum se desfășura la sat un ceremonial tradițional complet. Acestea sunt valorile lumii din vechime, transmise prin muzică, prin port și ceremonial; este o lume plină de sens și simboluri, care așteaptă să fie descifrată”, au afirmat organizatorii evenimentului.

A treia scrisoare către elevii mei Generația utilizată

Bogdan Herțeg

Hândurile acestei scrisori ți le scriu încercând să dau glas generației mele, a celor care au în jur de 30 de ani. În plan social, suntem o generație zdrobită, risipită, poate pierdută.

Știi că o mare parte din tine nu vrea să trăiască încă în realitate, căci nu vrei să vezi fața rea a lucrurilor. De ce ai vrea să fii cu picioarele pe pământ dacă el e mlăștinos? Abia reușești să te adaptezi la ce te înconjoară, la probleme de familie, teme, amiciții, cunoașterea ta. O privire mai amplă ar putea aduce informații greu de echilibrat.

Apoi, de ce să te gândești la viitor când alții sunt obsedați de cariere? Să nu mai simți clipa și bucuria ei simplă ca să te gândești la bacalaureat și facultate?

Mai e și frica.

Înțeleg asta, dar vreau să îți spun că foștii mei elevi, care au terminat între timp facultatea, nu au fost dărâmați de școală, ci de serviciu. Nu vreau să generalizez, dar nu i-am auzit spunând că au ajuns să ia medicamente pentru stres și căderi psihice în timpul școlii.

Pur și simplu, când ajung la serviciu, mai devreme sau mai târziu, mulți sunt loviți de o realitate pe care unii nici nu au bănuț-o. Este realitatea utilizării lor.

Când ești elev muncesc profesorii pentru tine. Ei duc greul orei adeseori. Acasă părinții muncesc să ai tu timp de studiu. Să ne gândim că acum te-ai angajat: nu ți se mai dă nimic, doar ți se cere... și în acest minut, și în acest minut... Te uiți la ceas a trecut doar o oră. Mai sunt șapte. E luni, o zi oarecare din an. Ajungi să măsoți timpul până la pauză, până la ziua de vineri, până la concediu. Dacă duminică ești panicat că în curând e luni, atunci ești în pericol.

Nu pledez pentru lene și nu vreau un sentiment de nefericire extins, dar cred că e nevoie de realism, de o gândire lucidă. Doar de aici pot porni alegerile libere și asumate.

Știi că vă forțez, deja sunteți mai maturi decât eram noi la vârsta voastră. Doar de atât vreau să fiți conștienți: mulți vor dori să vă utilizeze. Veți fi văzuți cum suntem noi văzuți: capital uman, resurse umane. România este privită ca un loc de desfacere a produselor străine și de exploatare a unor resurse locale, precum munca intelectuală ieftină. Am lucrat și în învățământ, și în firme. Peste tot am auzit același lucru: „te vom folosi”. Nu mi-a fost groază de muncă. Mi-am văzut tot timpul părinții lucrând până la limita imposibilului, dar munceau la serviciu, și apoi pământul, din iubire pentru copiii lor, nu pentru această folosire rece, impersonală, superioară, și cu atitudinea că ți se face un bine, că ți se dă șansa de a nu fi șomer. Să ajungi un obiect al ambițiilor mărunte ale unor străini de tine nu este ceva ce te poate împlini. Omul nu mai muncește pentru scopuri reale, curate și înălțătoare, pentru cultura personală și a neamului, ci pentru task-uri, pentru target, pentru profitul unora din țara noastră sau din altă țară, pentru niște jucători la bursă, fără nume, fără chip. Îmi scria o elevă într-un eseu: „Aceste lucruri le pot face și roboții, dar noi suntem oameni; nu trebuie să uităm că avem suflet, care și el trebuie hrănit, măcar uneori”.

Chiar și copiii care văd în a munci pentru bani o formă de extensie a libertății, prin faptul că prin bani poți să obții mai multe lucruri, recunosc că materialismul a ajuns prea departe.

Chipul omului se șterge.

Oamenii vor să ajungă importanți pentru alții. E un fapt firesc. Dar felul cum vor unii să atingă acest scop e greșit. Oamenii vor să fie importanți impunându-se, conducându-i pe ceilalți, fiind în fața lor. Însă omul trebuie să devină important prin sacrificiul personal, prin prietenie, prin smerenie, prin bunătate. Doar așa chipul reapare în frumusețea lui poetică.

Mă întâlnesc cu un prieten în prima zi din Postul

Paștelui. Îmi spune: „Ieri am mâncat întruna – ciocolată, prăjitură, tort. Azi am mâncat un corn cu ciocolată. Scria că e de post. Asta-i”. Cât de poetic este acest „Asta-i”! Omul când recunoaște că greșește, când își vede limitele, granițele interioare, locuiește poetic. Un vers de Friedrich Hölderlin ne spune „în chip poetic locuiește omul”...

Același prieten îmi spunea altădată: „Când am împlinit 35 de ani, m-am uitat în urmă și totul a fost o clipă. Uitându-mă în față, statistic vorbind, mă așteaptă încă o clipă”. Să o trăim cu folos, rostuindu-ne timpul, ca să putem spune: în chip poetic trece omul...

Alte două vorbe revelatoare le-am auzit la un alt prieten. Amândoi ne-am născut și am copilărit în același oraș. Când merg câteva zile acasă, îmi spune: „Mă bucur că ești în Baia Mare ca și cum aș fi eu acolo”. Aici transpare al treilea tip de poeticitate, acela de a fi rezonator al celorlalți, și în dureri, și în bucurii, de a munci pentru a lega prietenii adevărate; poetic se înfrățeste omul...

Iar dacă este întrebat ce face, cum este, răspunde: „Nemeritat de bine”. Aici este o altă poeticitate: a înțelege că noi primim mai multe daruri decât merităm, că este un Dăruitor care ne ocrotește în fiecare loc, în fiecare clipă, în fiecare prietenie și că Lui trebuie să Îi fim mulțumitori – poetic slăvește omul...

Poeticitatea se pierde sau nu o mai vedem. Poeticitatea este frumusețea adâncă a lucrurilor ce ne apar la suprafață ca frumoase sau urâte. Utilizarea celorlalți pentru scopuri meschine nu are frumusețe adâncă, oricâte funcții, onoruri și avuții ne-mpodobesc.

Eli..., darul meu de Botez

Iulia Anamaria Mureșan

Hm cunoscut-o pe Elisabeta la scurt timp după ce am primit Botezul ca om mare. Mă aflu într-o perioadă de „părăsire a Harului”... dacă îi putem spune așa. Oricum ar fi, pierdeam bucuria, odihna, pacea gândurilor. După Botez, tot ceea ce înainte mă zgâria și mă vătăma – exagerări, gânduri rele, frici, imaginații, complexe – erau departe de mine. Totul era simplu și clar, fără ascunzișuri, fără umbre, fără părelnicii. Era atât de bine! Nu mă tulburau vorbele altora. Aveam nădejde. Nădejde...! Ei bine, după un timp am trăit o mică-mare clătinare din acest bine... mă întrebam de ce. Aș fi făcut orice ca să nu plece de la mine acea pace. Mă gândeam: „Doamne, acum că Te-am găsit, nu mai pot fără Tine! Unde pleci? Nu mă lăsa!”. Și în această cumpănă duhovnicească fiind, amărâtă și necăjită – paradoxal pentru un proaspăt botezat...! – o cunosc pe Eli! Așteptam la rând să mă închin după Sfânta Liturghie, îmbrăcată încă în cămașa albă de la Botez, dar cu inima începând a se strânge în nedumerire. Deodată o văd pe Sonia cu un copil de la Pediatrie IV în brațe – mic, galben și cu burta mare, ochii mari și negri, nasul abia perceptibil și gura mică. Nici nu știam dacă e băiat sau fată. Sonia m-a întrebat dacă nu vreau să o ajut să îi ducă pe copii înapoi la spital. Și am vrut! Nici nu am mai așteptat la rând. Aveam să mă închin altor icoane... vii!

Am dus-o pe Eli în brațe. Îmi prindea crucea de la gât cu mânuța ei firavă și se juca cu ea. Am aflat atunci că medicii preconizau că va muri la vârsta de doi ani, iar atunci Sonia mi-a zis cu bucurie că avea doi ani și o zi, iar cu o zi înainte, chiar de aniversarea ei, se împărțise pentru prima dată – după Botezul ei, probabil. Și uite așa, stând cu Elisabeta la spital și plimbându-o pe hol, am recăpătat bucuria. Mă întâlnisem cu Domnul Hristos prin ea. El era în ea. Și am înțeles atunci că Dumnezeu mă vrea lucrătoare, dăruitoare, că nu se poate să primesc și să opresc la mine „izvorul iubirii dumnezeiești”, fiindcă va seca. Ce-i drept, cam începusem să țin totul pentru mine, să mă separ de ceilalți pentru a trăi „doar eu cu Dumnezeu” bucuria regășirii. Și mă bucur că Dumnezeu mi-a

dat repede un semnal de trezire! Am continuat de atunci să mai merg pe la copii, însă, din păcate, nu atât de des pe cât probabil ar fi trebuit.

Oricum, gândindu-mă la aceste cuvinte, nu am putut să nu fac legătura dintre prescurtarea numelui acestei fetițe și Numele Tatălui ceresc, pe Care Domnul Hristos L-a chemat când se afla pe Cruce. Pe acel Dumnezeu Îl rugasem și eu să nu mă părăsească. Și nu a făcut-o. În Eli(sabeta) L-am întâlnit pe Eli. Sau, poate mai bine zis, prin Eli(sabeta), Eli a venit la mine, după făgăduința pe care mi-a făcut-o pe un bilețel cu un verset din Evanghelia, extras cu doar o lună și câteva zile înainte, pe când mă aflam în Betleem: „Nu te teme, fiica Sionului! Iată, Împăratul tău vine șezând pe mânzul asinei” (Ioan 12, 15).

Acum ea nu mai trăiește pe acest pământ. Când a trecut la Domnul, am primit următorul mesaj: „Eli o să ne zâmbească de acum din brațele Maicii Domnului... și din sânul lui Avraam”. Și pe bună dreptate. Cum să nu stea în brațele Maicii Domnului un om care L-a purtat pe Domnul Hristos și cu care El S-a identificat? De asemenea, întocmai ca dreptul Avraam, Eli îi primea pe toți cei care o vizitau și, după ce a învățat să zâmbească și să primească afecțiune, își deschidea larg brațele către cei care se apropiau de pătuțul ei, după ce gratiile de protecție erau date la o parte. Ne primea cu bucurie și ne silea să rămânem cu ea, în „casa” ei, care, din păcate, devenise spitalul. Ne silea atât prin felul ei de a fi – simplu, fără prefăcătorii, care ne atrăgea ca un magnet, dar și prin faptul că începea să plângă amarnic atunci când dădeam semne de plecare, iar ea urma să rămână din nou singură, după gratii, uneori cu o sticlă de ceai în mână. Îi plăcea mult ceaiul. Astfel o mai păcăleam și încercam să-i mai alinăm tristețea. „Eli, Eli!” îi spuneam adesea, ca într-un cântec adiat de aripa iubirii.

La ultima vizită pe care i-am făcut-o în cimitirul din satul Roatin, județul Sălaj, Eli nu a mai plâns în timp ce noi toți ne retrăgeam „fiecare la ale noastre”, iar pe ea o lăsam singură. Dar nu era singură, pentru că Dumnezeu este cu ea – și nu este întâmplător modul în care am folosit timpurile verbale. Cât de bine i se potrivesc cuvintele Mântuitorului, din gradina Ghetsimani! Și cum să nu i se potrivească dacă întreaga ei viață de doar doi ani și nouă ocolită, când iubită, când uitată, singură aproape mereu, însetând de a dăruii și a primi iubire. Încă de la naștere, o parte a familiei și-a dorit să scape de ea. Irodul ei au fost chiar casnicii ei. Puțini erau cei care s-au gândit mai des la ea, care au iubit-o mult și au îngrijit-o, care i-au fost împreună-pătimitori.

Un fapt ce m-a mirat foarte mult la înmormântarea Elisabetei a fost ușurința cu care o singură persoană ridică sicrișul în care era așezată. Totuși, ea era foarte grea din cauza bolii și mai cântărea și sicriul ceva... Chiar și așa, acel domn îl muta dintr-un loc în altul ca și cum ar ridica o cutie de carton. Aveam să aflu apoi că așa se întâmplă în cazul sfinților: trupul le devine foarte ușor după moarte.

Așadar, de ziua unei sfinte pe nume Elisabeta, în rândul mucenițelor s-a mai adăugat una: Elisabeta Denisa, mucenica neamului ei. Și-i mulțumesc că mi-a îngăduit să-i sărut creștetul înainte ca rudele să așeze capacul pe sicriu.

„Să te rogi pentru mine, Eli, când o să fii în Rai!” – îi spunea Sonia într-o zi însoțită, pe unul din locurile din jurul bisericiței din Hașdeu, unde câțiva tineri obișnuiau să-i ducă pe copiii de la Pediatrie IV. „Și pentru mine” – am adăugat eu șoptit, cu un anume scepticism în glas. Dar sper, dragă Eli, că m-ai auzit și că nu-mi vei lua în seamă îndoiala din glas; sau dacă nu, auzi-mă acum. Prin tine, Dumnezeu mi-a arătat că nu m-a părăsit... Eli, Eli, nu mă părăsi!

Echipa: Tatiana Onilov, Eliza-Adelina Purcaru, Iulia Anamaria Mureșan, Romina Sopoian, Bogdan Herțeg, Nicoleta-Andreea Sicoe

Adresa ASCOR:
Biserica din Hașdeu 45
Cluj-Napoca

ISSN: 1224-0567

Redacția FILOCALIA:
Piața Avram Iancu, nr. 18,
Cluj-Napoca
Fax: 0264/595 300
revista.filocalia@yahoo.com